

repertoar malé scény

přináší v 7. č. (ročník 2-1964) mj. písničky z repertoáru Beatles, E. Presleye a Semaforu
a aktovku E. Albeeho Stalo se v zoo (ZOO-Story)

rms

KAREL MISAŘ:
JOSEF
ERICH KÄSTNER:
KANTÁTA
„DE MINORIBUS“

EDWARD ALBEE:
STALO SE V ZOO
ALDO NIKOLAJ:
DVACET LET, PĚT MĚSÍCŮ
A DVACETSEDM DNÍ

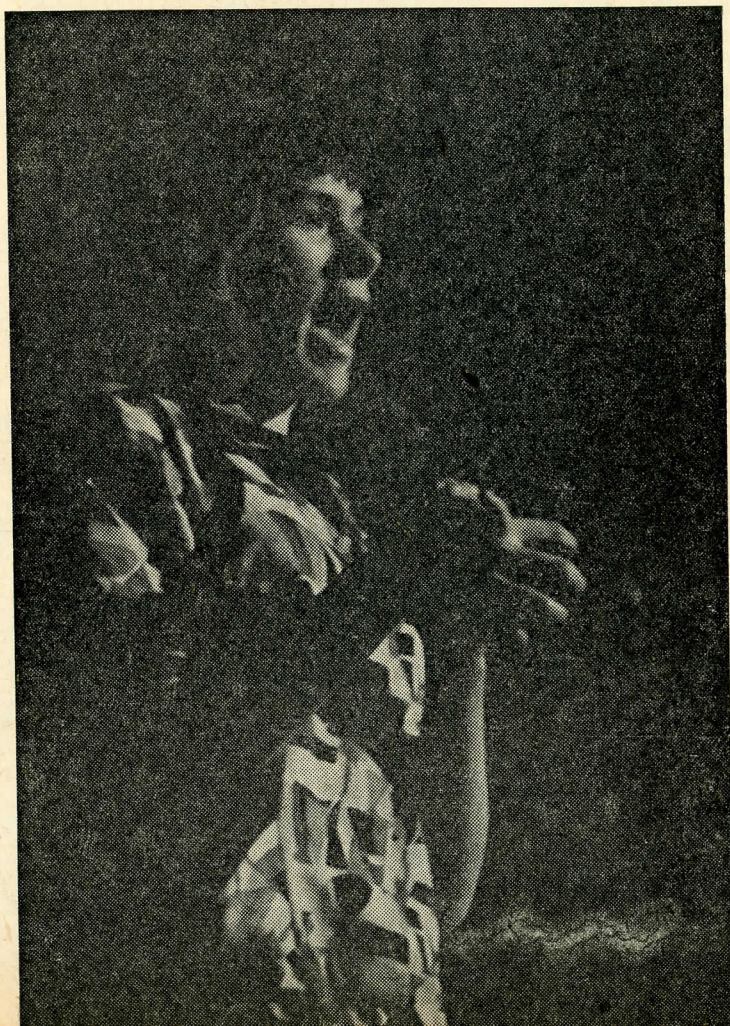
JOSEF ŠKVORECKÝ:
PROČ SE BRYNYCH NESTAL
VOJENSKÝM BÁŠNÍKEM
BŘETISLAV MAREK:
LVÍ POVAHA

Ivan Diviš / Ve chvíli

- 1 Vypovídáme pořád o svém osudu pořád
a pořád a snad tím je výpověď neplatná ve smyslu
chabé ba mizivoučké odezvy. Nedovídáme se nic
neboť i když k nám přistoupí zasažený ačkoliv
dávno ne proměněný Vypovídá s jakýmsi úděsným nadšením
nikoli o našem ale o svém trápení je to jeho
a nikoliv naše věc jeho
a nikoliv naše lkání Jeho
smrtihlaví kvílení po lásce
Nikoli naše.
To všechno známe. V hrůze však
kterou přináší podobná neozvoučivost
dopouštíme se neustále a jak skutečně a jak jedině věrně
oně jediné a stále téže chyby —
pokusu totiž aby osobní vyvrženost
se nějak stala i nadějí společnou
a naopak aby naše setkání s přeludem
ozářilo i tvou
spánkovou nebo klíčnickou anebo stydkou
kost.
- 2 Vy nevíte či jste ačkoliv velmi dobře až příliš
chápete sami u sebe první pád. A tedy trpíte
a je to vaší vinou to utrpení neboť se nedokážete
rozhodnout. Jestliže se pak domníváte že
přijímáte zápor mimo vaši vůli se vytěšňuje — —
A jestliže odmítáte klad proti vaší vůli se
rozbuřuje zápor jakože jste si jistě všimli
někdy požáru nebo souložících bisonů pod parou lávy.
A náhle nechápete co se vymyká totiž jsoucno.
- 3 Láska to jest zamilovanost do představy rozkoše
nebo v horším případě do rozkoše. Ale protože
je vždycky všechno přesně naopak

padlo slovo Láska! tedy něco jako nůž anebo kuchyň v noži
a tedy něco velmi velmi lišej pokrytá kládou
anebo kořistěný kůň kterému vytlačujete hnis z tuby.
V této krajině nelapíte motýla nelze tu nahrát ptačí zpěv
ani na tranzistor ani na anténu nastavenou do džungle.
Padlo slovo láska a je to jako by zahřměla
nesnesitelná přítomnost ve své prošoupané perleti
i neodvolatelnosti ač na posledním soudu konaném
speciálně pro vás.
A přesto nebo právě proto jsem tak bídny že
jako blb nejapný postavený na sokl pocitu
toužím jet dnes večer a napřed ti svléci šaty
a potom pěnu a pak s tebou a ničit se navzájem
po veškeru bezrozměrnost v níž nenastává jítro.

„To, že za mnou žádný z nich ještě nebyl, to mi smutnou hlavu nedělá. Peníze se těžko vydělávají a oni mají děti. A děti, ty něco spotřebují! Sám jsem jich vychoval sedm. Sedm dětí... a práce nebyla. Darmo vzpomínat. Kolikrát jsme si s mámou od huby utrhovali... Však na to chudák zašla.“

Mluvil nevzrušeným hlasem starých dřičů. Jenom se tu a tam trpce usmál. V chudobinci mu říkali Josef. Jak se jmenoval dál, to nikoho nezajímalo. Staří lidé nepotřebují svá jména. A k čemu také? Snad jiní, kteří dostávají ještě dopisy a návštěvy, snad ti, Josef ne.

Už žádný polír neprohlíží tu zhroucenou schránku jeho těla, už nikdo nezkoumá, kolik práce z ní lze ještě vysát. Proto také nikdo neříká: Jak se jmenuješ a kde jsi dělal před tím. Jenom jedno ho mrzí: on se k němu, totiž, nikdo nehlásí. A ti staří lidé v chudobinci to vědí.

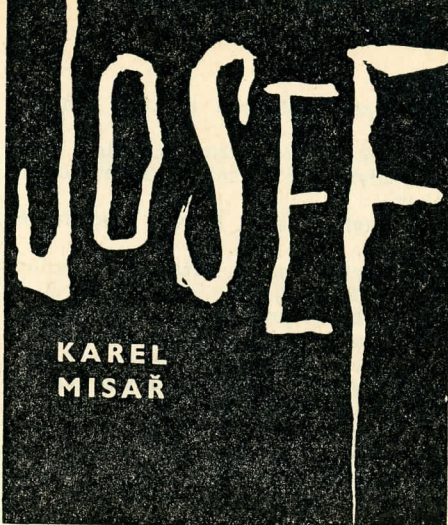
Když přišel mezi ně, ukazoval všem hrdě „podobanky“ svých sedmi dětí. Nic přitom neříkal, ale stejně všichni věděli, že by rád od nich slyšel slova uznání. Takhle kdyby mu řekli: Josefe, pašák jseš. Kdo by to do tebe řekl, žeš tolik dětí na svět přivedl a do světa připravil.

Ale neřekli nic. Nejvýš ještě: ach jo, jak ten čas letí. A co by také Josefovi říkali? Měli svých starostí dost.

A on chodil a sliboval: „To oni za mnou takhle v roce nemůžou, ale jen počkejte, až budu mít svátek. Na to se u nás drže- lo. To oni přinesou nějakou tu lahvičku, cigára, holky napečou cukroví a vnoučata mi dají kytku. Já sice na kytky moc ne- držím, to máma, ta byla po kytkách jako blázen. Však jich taky moc neužila. Po- řád jsme byli v městech, co jsou fabriky, a kdepak tam uvidíte kytku.“

Tak brebtal stařec a snil o svých veli- kých synech a vdaných dcerách, kteří všichni přijdou s vnoučaty na jeho svá- tek, přivezou lahvičku, cigára, napekou cukroví a darují kytku. Na tu kytku on sice nedrží, ale potěší ho to. To zase jo.

Že je v chudobinci, v domově pro pře- stárlé, to mu na mysl nepřišlo. Své před- stavy zasazoval do prostředí chudých domků dělnických kolonií, kde lidské ži- voty byly ovládány továrními sirénami, kde se milenci milovali ve skládkách, k nimž vedly cestičky se sporou trávou,

kde světlo měsíce se mísilo s kalnou září vysokých pecí.

Jeho řeči si už nikdo nevšímal. Opako- valy se den po dni téměř rok. A rok je dlouhá doba.

Moudřejší sice mírnili jeho sny o svát- ku, říkali, že na dětech se vděku ne- dočká, ale on mlel svou...

Chodil, ukazoval „podobanky“ a o svých dětech vyprávěl samé hezké věci.

Ale na Josefa nikdo nepřijel.

Stařec sice vykukoval, vycházel na- proti, „podobanky“ tajně prohlížel a ří- kal: to oni spíš odpoledne nebo k veče- ru. Ale bylo to marné. Nikdo nepřinášel s významným úsměvem lahvičku, ani děti neklátily svými pugéty.

A ostatní starci a stařenky si prohlíželi Josefa s posměchem, jako by chtěli říci: vždyt jsme to věděli. (Alespoň Josef myslel, že si ho tak prohlížejí.)

A moudřejší říkali: na dětech se vděku nedočkáš.

A jízlivější byli jízliví.

Stařec se ostatních počal stranit. Na „podobanky“ zapomněl. Teď už neměl pro co žít. Políři si ho neprohlíželi, činží nikdo nevymáhal a děti... Děti ho opus- tily.

Za půl roku zemřel. Vypadal v rakvi jako veliký, smutný pták.

Anatomickému ústavu nebylo problé-

mem opatřit si jeho mrtvolu pro své účely.

„Je lehkej,“ řekl zřízenec svému kolegovi, když odnášeli celkem malou černou rakev.

„To tyhle starý bejvají,“ odpověděl oslovený.

Pak byl stařec do jara ve formalinu. Když vylezlo slunéčko a přešla Matějská pouť, vyhlásil profesor letní pitevni termíny. Na černé tabuli ve vestibulu anatomického ústavu byli vypsáni posluchači ve skupinách podle pitvaných krajín: ruka, noha, hlava a krk, břicho, hrudník.

V chladné pitevně na mramorovém stole tvaru elipsy s kanálkem uprostřed ležel šedožlutý stařec, který se podobal velikému, smutnému ptáku. Na noze měl

přilepenou cedulku se jménem: Josef Kulhánek 1964.

„A tady budeš hledat Quadriceps femoris a tady běží sartorius,“ poučoval demonstrátor dívku, která stála ve skupině bílých plášťů.

Prst demonstrátorův sjel po žlutém stehnu až k cedulce. Všechny oči se tam obrátily.

„Jé, on se jmenuje Josef,“ vypískla dívka, „a dneska je zrovna Josefa.“

Mezi studenty vypuklo nadšení. Jeden po druhém starci blahopřál ke jmeninám a potřásl jeho vlhkou, tuhou pravici.

Na černé tabuli s nápisem Vyhlášky prosektora se objevila veršovaná gratulace.

Olomoucký soubor Skumafka uvádí pořad Mám právo pít blues

RETURN TO SENDER

[Z repertoáru Elvise Presleye]

Hudba: O. Blackwell / Text: W. Scott / Aranžmá: K. Mareš

Moderately

C *Ami* *Dmi* *G7*

I gave a letter to the post-man he put it in his sack
So then I dropped it in the mail-box and sent it Special D.

C *Ami* *Dmi* *G7* *D*

Bright and early next morning he brought my letter back She wrote up on it's
Bright and early next morning it came right back to me

F *G7* *F* *G7* *F*

return to sender adress un-known. No such

G7 *C* *1. C7* *F* *G7*

number no such zone. We had a quarrel

F *G7* *D7*

a lover's spat I wrote I'm sorry but my letter keeps coming

G7 *1. C C7* *F*

back. zone. This time I'm gonna take it my-self and put it right in her

C *D7* *G7*

hand and if it comes back the very next day then I'll un-der-stand

F *G7* *F* *G7*

the writing on it Return to sender a-dress un-known

F *G7* *C* *1.* *2. C F7 C*

No such number no such zone. zone.

ERICH KÄSTNER

KANTÁTA „DE MINORIBUS“

SBOR A ROZDĚLENÉ HLASY:

Války, ty jsou a budou, věčně byly.
Válkám a bouřím nelze zabránit.
Živly nás pokoře naučily.
Modli se, můžeš-li, člověče milý.
Války, ty jsou a budou, věčně byly.
Člověk vždy trpěl. To musí být.

Co zmůže rozum? Co zможou chorály?
Válkám a bouřím nelze zabránit.
Na živly zatím zákon nevydali.
A stejně smýšlejí i páni generáli.
Člověk vždy trpěl. To musí být.

Války nezastavíš — jako víchry letí.
Válkám jak živlům nelze zabránit.
Ale náhle z publika hlas ozve se ti:
„Jakpak vyjdou z příští války naše děti?“
Války nezastavíš — jako víchry letí.
„Co však bude z dětí? Můžeš říct?“

RECITATIV (MUŽSKÝ HLAS):

Tak se stalo, že se ve vánoční dny roku 1950 sešli na poradu mužové a ženy — a byli to ti nejlepší z nejlepších. A oni, kteří se odřekli sami sebe, založili nevýdělečný spolek, zanesený v rejstřících. Nazvali jej „Spaste děti!“ a dosáhli pak toho, že ho uznaly všechny vlády na zemi a přislíbily slavnostně, že ho budou respektovat podle ustavení ženevské konvence. Soudnímu dvoru v Haagu konečně bylo — a ještě k tomu jednohlasně, což

je vzácné — přiznáno právo rozsoudit ve sporných případech.

RECITATIV (ŽENSKÝ HLAS):

Byl to dobrý plán. A protože dobré plány jsou prosté, byl to prostý plán. Když se otec s matkou hádají, pošlou děti za dveře. Tato metoda, která se osvědčila, byla se vši rozhodností zavedena ve větším měřítku. Každá vláda hledala, našla a vyznačila přiměřený areál, ať už to byl ostrov nebo úrodná oblast ve vnitrozemí, da'eko od hlavních vojenských silnic. Tato území byla označena jako „Dětské zóny“ a na všech mapách generálních štábů byla zanesena jako „nedotknutelná“.

ZPÍVANÁ VÝPOVĚĎ (DVOJHLASNĚ):

Sumárně se tím uzavírá:
Ať byla v zemi jakákoli víra,
v Mohameda či Buddhu, v Krista nebo
Marxe
a ve vítězství dělnické třídy,
všude zřizovali stejné rezervace,
jež měly zachránit před vyhynutím lidí.

LYRICKÁ VÝPOVĚĎ (ŽENSKÝ HLAS):

Pak matky začly houfně psát:
„Jistě mě pochopíte.
Ačkoli je mu už osmnáct —
přec prosím vás...“

(VŠECHNY ŽENY):

prosím vás ...

(SÓLO):

Spaste!

(VŠECHNY ŽENY):

Spaste!

(SÓLO):

Prosím vás: Spaste moje dítě!

RECITATIV (MUŽSKÝ HLAS):

Z toho vyplývající otázku, kdy člověk přestává být dítětem, zodpověděl Haag, že dětství končí třináctým rokem. To že zhruba odpovídá počátkům fyzické zralosti. Kromě toho že je prokázáno, že čtrnáctiletí mohou už opravdu dobře zvládnout automatické zbraně z lehkých kovů. Povstání matek byla potlačena.

RECITATIV (ŽENSKÝ HLAS):

Poté začaly národy s nezbytným chvatem zařizovat dětské zóny. Stačily tři plánovací roky. Na území vyhrazeném dětem rostla jako houby po dešti sídliště, školy, zásobárny, chrámy, dobytčí farmy, elektrárny, svatyně, textilky a nemocnice. Do dětské země bylo přesunuto několik set dospělých: učitelé, kteří v poslední válce oslepli, jednonozí lékaři, úředníci s protézami místo rukou, kněží zmrazení v kárných táborech — lidé, nepoužitelní v drsných dobách.

RECITATIV (MUŽSKÝ HLAS):

Lidé se snažili myslet na všechno a myslili na všechno. A teď, když už to muselo být, mohla nastat katastrofa.

VŠICHNI (HOVOROVÝM TÓNEM):

A katastrofa nastala!

BALADA (SÓLA, PO STROFÁCH):

Vyprávět, jaká byla tahle noc,
k čemu to, copak se tím změní?
Tlampače volaly lidstvo na pomoc.
Sirény kvílely děsem — ach, moc.
Nadešlo velké rozloučení.

Vojáci hnali ty děti jako stáda
do lodí, do nákladních vagónů.
Splašený houf se těžko zvláda.
Ta děcka vůbec nebyla ráda.
(Nestála, nemoudrá, o svou záchranu.)

Některé ženy své malé schovaly.

Věřily v mateřské lásky moc.
Zvláštní hlídky však všude hledaly
a postupně všechny skryše vybraly.
(Semtam musely pušky na pomoc.)

Leč vcelku všechno probíhalo hladce,
bez významnějších časových ztrát.
Poplílili si. Přetáhli jenom krátce
lhůtu na provedení operace,
bez rizika pro lodí i pro náklad.

ARIOSO (ŽENSKÝ HLAS):

Před domem jen kroky stráží.
V domě prázdná kolébka.
Slzy, úsměv v dětských tvářích
zmizely do daleka ...

Měsíc, slunce ještě září.
V domě prázdná kolébka.
Úsměv, slzy v dětských tvářích
zmizely do daleka ...

RECITATIV (ROZDĚLENÝ DO HLASŮ):

Těm, kteří zůstali, nezbylo mnoho času
na pláč. Vydávaly se plynové masky. Rcz-
dělovaly se Geigerovy počítáče, železná
zásoby, pastilky cyankali a bakteriové
miny. Rovněž antikoncepční prostředek
X4, v mírových dobách přísně utajovaný.
Neboť rozkoš nelze zakázat, ani když
smrt pohlízí na hodinky. Dělat však v její
přítomnosti děti, to se považovalo za
hřích. — Když potom chtěli otevřít dveře
olovených věží, padla z čistého nebe
první bomba. A tu smrt strčila hodinky
do kapsy.

MLUVČÍ (BEZ HUDBY):

Co přišlo potom, víte. Nebudu se zbytečně
namáhat. Rozhodně bych však měl po-
dotknout, jak houževnaté byly národy.
Vzdorovaly vědeckým formulím déle, než
se předem předpokládalo a než se vypo-
četlo v laboratořích. Po třech letech žilo
ještě přes dvě stě miliónů lidí, tedy pod-
statné procento, měřeno předpověďmi.
Ani oni ovšem nevyvázli. Neboť pole byla
otrávena a zvěř padala ve stájích i v le-
sích. Ať ji poráželi, nebo ne, ať pekli
chléb, nebo nechávali obilí stát, obojí
znamenalo smrt. Měli na vybranou.

JINÝ MLUVČÍ (BEZ HUDBY):

Neumíralo se právě „s půvabem“. Víte,
co to jsou mutace? Kdo vyvázl životem
ze stínu deset tisíc metrů vysokého žhou-

cího a čadícího atomového hříbu, začal se měnit. Tělo si začínalo hrát samo se sebou. Nesmyslně a odporně. Uši vyrážely jako zeli. Paže se kroutily jako tráva v parném létu. Na zádech rostly boule jak pytle uhlí.

TŘETÍ MLUVČÍ (BEZ HUDBY):

Tak se ti, kteří přežili, ploužili přes hory. Tak veslovali muži i ženy přes moře. Vstříc blaženým dětským ostrovům. Tak padali na kolena před strážními věžemi a křičeli: „Jimmy!“ a „Aljošo!“ a „Waldtraut!“ Museli je ubít. Ze sanitárních důvodů. Jejich truchlivý konec byl nevyhnutelný. Zachránili děti, a nevěřili v lidi. To byl jejich zbožný hřích.

MUŽSKÝ HLAS:

Hle, to byl svět zítřejších dnů,
líčený bez zbytečných slov:
masový hrob — zem sirotků...

VŠICHNI:

zem sirotků — masový hrob.

ŽENSKÝ HLAS:

Já vám mám strach.

MUŽSKÝ HLAS:

Nesmíme dál už váhat.

ŽENSKÝ HLAS:

Staň se co staň — mé dítě patří mně.

ŽENSKÝ HLAS:

Byl to jen sen? Ať se nám často zdává.
Ten sen ví, co my ještě nevíme.

MUŽSKÝ HLAS:

My ten svět zřídili...

MUŽSKÝ HLAS:

A to se jen nezdá.

ŽENSKÝ HLAS:

Vždycky mi tvrdili,
že země je — hvězda...

Všichni skloní hlavu. Tma.

Přeložila Jitka Bodláková

V 6. čísle našeho časopisu jsme redakčním nedopatřením u písně „Kdybych nebyl...“ uvedli označení autorské ochrany © SHV a u písně „Táborák už zhas...“ jsme copyright neuvedli vůbec. Avšak obě tyto písně, stejně jako píseň „Světová kapela“, jsou pod autorskou ochranou © Panton Praha — Bratislava 1964. Prosíme, aby čtenáři i Panton přijali naši omluvu.

Redakce

Takzvané divadlo poezie z Prahy inscenuje poezii Vaska Popy

VĚŘTE NA LÁSKU

[Z kabaretu souboru při KP v Sezimově Ústí ANTIFÓRY]

Hudba: V. Clar / Text: J. Novotný

Medium (Bounce) G6 Am7 D7

Tak ksakru li-di přestaňte semračit, začněte trochu věřit

na lásku. Vždycky je přece možno někde začít a ne-u-pa-dat slepě

do náрку. V životě často přicházejí chmury a člověk neví proč tu

vlastně je. Každé-ho če-ká někde trochu smůly, vždycky jetu však ještě

na-dě-je. Zkuste začít znova, od začátku zas, snad se na vás přece jednou

šťěstí usměje. Cit je víc než slova, proto každý z vás rozeznajte dobře, co to

láska vlastně je! Láska to přece není Ok-tá-vie, láska to ne-ní přepý-

chovej byt, láska je tehdy, když ti srdce bije a říká, že chce pro ně-

ko-ho žít. Začnete li-di jednat trochu lidsky. co pak vám

prachy lásku na-hradí? Za-čně-te se mít rá-di o-pravdicky,

Recit.: Nebo vám to snad vůbec, ale vůbec nevadí?

Rak a ti druzí — pořad Václava Bártý hrál pražský soubor Inklemo

**E D W A R D
A L B E E
S T A L O
S E Z
V Z O O**

PŘELOŽILA

WANDA

ZÁMECKÁ

OSOBY

PETR: Je mu něco málo přes čtyřicet, není tlustý ani hubený, hezký ani tuctový. Má na sobě tvrdový oblek, kouří lulku, nosí brýle s obroučkami z rohoviny. Je už ve středních letech, ale podle oblečení a chování bychom řekli, že je mladší.

JERRY: Táhne mu pomalu na čtyřicátku, je oblečen spíš nedbale než chudě. Postava, kdysi pěkně souměrná a mírně svalnatá, se už pomalu zakulacuje; je na něm vidět, že kdysi býval hezký, i když už to není pravda. Ztratil už fyzickou přitažlivost, ne však vinou prostopášného života. Abychom se vyjádřili co nejpřesněji, je životem nadmíru unaven.

Scéna:

Děje se v současné době v Central parku za letního nedělního odpoledne. Po obou stranách jeviště stojí lavička; obě lavičky jsou obráceny k divákům. Za nimi vidíme listoví, stromy, oblohu. Když se zvedne opona, sedí na jedné lavičce Petr.

Pokyny pro režiséra:

Opona jde vzhůru, na lavičce po pravé straně jeviště sedí Petr. Čte knihu, pak ji odloží, otírá si brýle, dá se znovu do čtení. Vstoupí Jerry.

JERRY: Byl jsem se podívat v zoo.

Petr si ho nevšimá.

Povídám, byl jsem se podívat v zoo.

Haló, pane, byl jsem v zoo!

PETR: Hm... Cože?... Promiňte, to jste říkal mně?

JERRY: Byl jsem v zoo a pak jsem se sebral a šel jsem až sem. To jsem šel na sever, že?

PETR (zmaten): Na sever? Nevím...

Myslím... že ano. Počkejte.

JERRY (ukazuje za hlediště): Tamhleto je Pátá třída?

PETR: Ovšem, ano, je.

JERRY: A co je to tamhle za ulici, ta vpravo?

PETR: Tamhle? To je přece Čtyřiasmdesátá.

JERRY: No, a zoo je blízko Pětašedesáté; tak jsem šel přece jenom na sever.

PETR (rád by se dal znovu do čtení): To jste asi šel.

JERRY: Zlatý sever.

PETR (potichu, mimovolně): Cha cha.

JERRY (po malé chvilce): Ale čistý sever to není.

PETR: Já... ne, čistý sever ne, ale říká

se tomu sever. Je to přece severním směrem.

JERRY (pozoruje Petra, jak si chystá lulku; hrozně rád by se Jerryho zbavil): Tak co, kamaráde, nebojíte se, že dostanete raka na plíce?

PETR (vzhlédne, trochu otráveně, pak se usměje): Kdepak, z lulky ne.

JERRY: Kdepak na plíce. Nejspíš do úst, a budete běhat po světě s takovým tím krámem, co nosil Freud, když mu vzali půlku čelisti. Jak se tomu honem říká?

PETR (stísněně): Protéza?

JERRY: To je ono! Protéza. Vy jste štu-dovaná hlava, to je hned vidět. Nejste náhodou doktor?

PETR: Ne, nejsem. Někde jsem to četl. Asi v Time. (Obrátí se ke knize)

JERRY: Málo platný, Time není čtení pro blby.

PETR: Taky bych řek.

JERRY (po chvilce): Páni, to jsem fakt rád, že je tamhleto Pátá třída.

PETR (na půl úst): Ano.

JERRY: Tu druhou stranu parku moc rád nemám.

PETR: Ale? *(Pak poněkud obezřele, ale se zájmem)* Proč?

JERRY *(vyhrkne)*: Ani nevím.

PETR: Aha. *(Vrátí se ke knize)*

JERRY *(chvilíčku stojí a hledí na Petra, ten nakonec zase vzhledne, celý v rozpacích)*: Nebude vám vadit, když si trochu popovídáme?

PETR *(jasně mu to vadí)*: Ani ne.

JERRY: Ale bude.

PETR *(odloží knihu, uhasí lůlku a schová ji, usměje se)*: Nebude, vážně mi to nebude vadit.

JERRY: Ale vadí vám to.

PETR *(konečně se rozhodl)*: Už jsem řek, že mi to vůbec nevadí.

JERRY: Dnes...dnes je hezky.

PETR *(zadívá se zbytečně na oblohu)*: Ano, je nádherně.

JERRY: Byl jsem se podívat v zoo.

PETR: To už jste přece říkal...ne?

JERRY: Zítra o tom určitě budete číst v novinách a možná že už to večer uvidíte v televizi. Máte přece doma televizi?

PETR: Samozřejmě, máme dvě. Jednu pro děti.

JERRY: Vy jste ženatý!

PETR *(s potěšením zdůrazňuje)*: Samozřejmě.

JERRY: Proboha, copak je to povinné?

PETR: To ne, ovšem že ne.

JERRY: A máte ženu.

PETR *(zmaten tím, že si zřejmě nerozumějí)*: Má!

JERRY: A máte děti.

PETR: Má, dvě.

JERRY: Kluky?

PETR: Ne, holčičky...obě.

JERRY: Ale chtěl jste kluky.

PETR: Ovšem...každý muž chce syna, jenže...

JERRY *(trochu posměšně)*: Tak už se to někdy schumelí, že?

PETR *(otráveně)*: Takhle jsem to přece nemyslel.

JERRY: A další už mít nebudete? Co?

PETR *(chladně)*: Ne. Už ne. *(Podrážděně dodá)* Proč to říkáte? Jak to můžete vědět?

JERRY: Možná podle toho, jak jste si přehodil nohu, anebo jsem vám to poznal na hlase. Nebo jsem prostě jen tak hádal. To kvůli vaší ženě?

PETR *(zuřivě)*: Do toho vám vůbec nic není!

Mlčení.

Rozumíte?

Jerry přikývne.

(Klidně) Ale měl jste pravdu. Děti už mít nebudeme.

JERRY *(tíše)*: Prostě už se to tak někdy schumelí.

PETR *(odpouští Jerrymu)*: Řekněme.

JERRY: Tak to bychom měli. A co jinak?

PETR: Co jste to říkal o zoo...že se o tom dočtu nebo že to uvidím...?

JERRY: Hned vám to řeknu. Nevadí vám, že se pořád ptám?

PETR: Ne, ani ne.

JERRY: Já vám to vysvětlím. Já se totiž málokdy s kým bavím — nanejvýš řeknu: „Jedno pivo, prosím vás“ nebo „Kde tu máte záchod“ anebo „V kolik běží film“ nebo „Dej ty pracky pryč, kamaráde“. Znáte to, jen co musí být.

PETR: Nezlobte se, ale nechápu...

JERRY: Ale jednou za čas si rád s někým popovídám, opravdu popovídám. Rád poznávám lidi, co jsou zač.

PETR *(usměje se, pořád trochu nesvůj)*: A dnes mám dělat pokusného králíka já?

JERRY: V neděli odpoledne, když pálí slunce jako dnes? Kdopak by se k tomu líp hodil než takový milý ženatý pán s dvěma dceruškami a s...se psem?

Petr zavrtí hlavou.

Ne? Se dvěma psy.

Petr znovu zavrtí hlavou.

Hm. Vy nemáte psy?

Petr zkormouceně zavrtí hlavou.

Ach, to je škoda. Ale něco máte. Vypadáte na to. Kočky?

Petr lítostivě přikývne.

Kočky! Ale váš nápad to rozhodně nebyl. Kdepak, příteli. Snad vaší paní a dcerušek?

Petr přikývne.

A neprozradil byste mi ještě něco?

PETR *(muší si odkašlat)*: Máme...máme dvě andulky. Dcerky...hm...mají každá jednu.

JERRY: Hm, ptáci.

PETR: Dcerušky je mají v kleci, u sebe v ložnici.

JERRY: Přenášejí nemoce? Ptáci.

PETR: Myslím, že ne.

JERRY: To je směla. Kdyby přenášeli, tak byste je moh doma pustit a kočky by je sežraly a třeba by chciplý.

Petr se chvíli tváří tupě, pak se rozesměje.

A co dál? Co děláte, čím živíte tu svoji ohromnou domácnost?

PETR: Mám ... hm ... vedoucí místo v jednom... menším nakladatelství. Vy-dáváme... hm... učebnice.

JERRY: To by šlo, to by šlo. Kolik vám to nesě?

PETR (*ještě bodře*): Ale ale?

JERRY: Jen s tím ven.

PETR: Beru ročně kolem osmnácti tisíc, víte, ale u sebe nemám nikdy víc než čtyřicet dolarů... kdybyste byl náhodou... lupič... ha ha ha.

JERRY (*nevšímá si toho*): Kde bydlíte? Petr váhá.

Ale jděte, já vám přece nechci vybrat kvartýr ani vám unést manželku, kočky nebo snad dceručky.

PETR (*nápadně nahlas*): Bydlím mezi Lexingtonskou a Třetí třídou, na Čtyřiašedesáté ulici.

JERRY: No vidíte, že to ani tak moc nebolelo.

PETR: Ne abyste si myslel, že... ale... když vy se vůbec se mnou nebavíte, jenom se pořád na něco ptáte. A já se... obyčejně... hm... moc nerozpovídám. Proč tu tak postáváte?

JERRY: Hned se začnu špacírovat a nakonec si taky sednu. (*Najednou se rozpomene*) Počkejte, až uvidíte jeho obličej. Ten se bude tvářit!

PETR: Cože? Čí obličej? Poslyšte, týká se to snad zoo?

JERRY (*duchem nepřítomen*): Čeho?

PETR: No zoo, jestli se to netýká zoo.

JERRY: Zoo?

PETR: Už jste se o ní několikrát zmínil.

JERRY (*stále ještě duchem nepřítomen, ale náhle se vzpomene*): Zoo? Aha, zoo. Než jsem šel sem, byl jsem se tam podívat. Už jsem vám to říkal. Poslyšte, kde je vlastně jaká hranice mezi nejvyššími ze středních vrstev a nejnižšími z vyšších vrstev?

PETR: Milý pane, já...

JERRY: Toho milého pána si můžete odpustit.

PETR (*nešťastně*): Nemyslíte, že se moc vytahuju? Nezlobte se, prosím vás. Ale ta vaše otázka o společenských vrstvách mě vyvedla z míry.

JERRY: A když vás něco vyvede z míry, tak se hned začnete vytahovat?

PETR: Neumím se někdy pořádně vyjádřit. (*Pokouší se udělat na sebe vtip*) Živím se vydáváním knih a ne psaním.

JERRY (*pobaven, ale nasměje se*): Budiž.

Jenže fakt je, že jsem se vytahoval já.

PETR: Ne, ne, to neříkejte.

V této chvíli může Jerry začít pojevíti chodit, počíná si čím dál rozhodněji a suverénněji, ale vyměří si to tak, aby mu dlouhý proslov o psu vyšel až na nejvyšší bod oblouku, který opisuje.

JERRY: No prosím. Které autory nejradši čtete? Baudelaira a J. P. Marquanda?

PETR (*obezřele*): Víte, líbí se mi jich spousta. Mám, abych tak řek, pochopení pro leccos. Ti dva jsou skvělí, každý svým způsobem. (*Rozpaluje se*) Baudelaira je ovšem... hm... daleko lepší, ale i Marquand zaujímá své místo... v naší... hm... národní...

JERRY: Vynechme to.

PETR: Pro... promiňte.

JERRY: Víte, co jsem dneska udělal, než jsem šel do zoo? Šel jsem prosím z Washingtonova náměstí po Páté třídě pěšky, celou tu cestu.

PETR: Aha, vy bydlíte v té umělecké čtvrti Greenwich Village!

(*Zřejmě mu najednou svítne*)

JERRY: Ne, nebydlím. Jel jsem do Greenwich Village podzemkou, abych mohl jít po Páté třídě až do zoo pěšky. To se v životě musí; někdy si člověk musí dost hezký kus zajít, aby se na krátké cestě zpátky neminul cíle.

PETR (*skoro rozladěně*): Hm, já myslel, že bydlíte v Greenwich Village.

JERRY: Jak jste si to, prosím vás, představoval? Že si všechno srovnáte v hlavě? Hezky po pořádku? Pěkně si to rozškatulkujete? Prosím, není nic snazšího, rád vám vyhovím. Bydlím v třípatrovém neomítnutém penzionu v Západní čtvrti mezi Kolumbovou třídou a třídou Central Park West. V nejhořejším poschodí do dvora, vyhlídka na západ. Pokud mám jako dlaň, až je to k smíchu, a jedna stěna je z hobry; ta hobrová přička odděluje můj pokoj od jiného, zrovna tak směšně mrňavého, a já bych řek, že ty dva pokočky asi byly původně jeden, sice malý, ale ne právě k smíchu. V místnůstce za přičkou bydlí barevné teplouš a ten má pořád dveře dokořán, vlastně ne pořád, ale vždycky když si vytrhává obočí, což provádí s buddhistickým soustředěním. Ten barevné teplouš má vyžrané zuby, a to se hned tak nevidí, a má japonské kimono, což se taky vidí dost málokdy; a v tom kimonu si to špa-

círuje do haly na záchod, dost často. Chci říct, že chodí na záchod každou chvíli. Jakživ mě s ničím neotravuje a jakživ si nikoho k sobě nezve. Jenom si vytrhává obočí, nosí kimono a chodí na záchod, a tím to u něj hasne. Dva pokoje do ulice na mém poschodí budou trochu větší, ale taky jsou to dost dirky. V jednom bydlí rodinka z Puerto Rica, muž, žena a děcka, ani vám nepovím, kolik jich je. U téhle partaje se dveře netrhnou. No a v tom druhém pokoji, tam někdo bydlí, ale nemám ponětí, kdo. V životě jsem toho člověka neviděl. Nikdy. Nikdy v životě.

PETR (rozpačitě): A... proč tam bydlíte?

JERRY (opět myšlenkami jinde): Já nevím.

PETR: Dvakrát lákavě to... to vaše bydliště nevypadá.

JERRY: Co se dá dělat. To víte, byteček v bloku mezi Východní Sedmdesátou a Osmdesátou to není. Jenže zas nemám ženušku, dvě dcery, dvě kočky a dvě andulky. Mám ovšem toaletní potřeby, něco na sebe, dvouploténkový elektrický vařič, který vlastně mít nemám, otvírač konzerv, takový ten klíč, víte, nůž, dvě vidličky a dvě lžice, jednu malou, jednu velkou; tři talíře, šálek, tácek, skleničku, dva rámečky na fotografie, oba prázdné, nějakých osm devět knížek, paklík pornografických karet, normálních hracích karet, předpotopní psací stroj z pošty, co se na něm dají psát jenom velká písmena, a malou, nedobytnou pokladnu bez zámku a v ní jsou... co byste řekl? Šutry! Hrstička šutrů... hlaďoučkových oblázků, co jsem si posbíral jako děcko na pláži. Pod nimi... jako pod těžitkem... leží pár dopisů... všechny jsou z Prosikova... prosím tě, proč neuděláš tohle, a prosím tě, kdy uděláš tamhleto. Taky tam jsou časovky. Kdy napíšeš? Kdy přijedeš? Kdy? Kdy? Tyhle ty psaníčka nemám tak dlouho.

PETR (zírá skličně na svoje boty, potom): A co ty dva prázdné rámečky...?

JERRY: Nevím, co bych měl o nich vykládat zvláštního. Copak to není nabílední? Prostě do nich nemám co dát, žádnou fotku.

PETR: Třeba rodičů... nebo děvčete...

JERRY: Jste hrozně roztomilý človíček a máte vrozenou takovou nevinnost, že by vám ji každý záviděl. Ale chudáci naši, máma i táta, už jsou na pravdě boží...

víte?... A to mě taky sebralo... vážně. Jenom že. Zrovna tohle varieté teď hostuje v nadoblačných sférách, a tak nevím, jak bych se na ně moh za tím rámečkem dívat, až by z něho koukali celí v gala. A potom, nebo vlastně, abych se vyjádřil přesně, když mi bylo deset a půl, tak se chudák máma na chudáka tátu vybodla a vyjela si na záletné turné do jižních států... ten výlet trval celý rok... a stálý doprovod jí na něm dělал... kromě jiných, kromě mnoha jiných... nějaký pan Ječmínek. Tolik jsem se aspoň dovědl od chudáka táty, když se tam rozjel... když se vrátil... a přivezl si nebožku na sever. Někdy mezi vánocema a Novým rokem jsme se to dověděli, že chudák máma vydechla duši v nějaké alabamské díře. A když pak neměla duši, to už ji tam tak rádi neviděli, víte. Copak z ní vlastně zbylo? Mumie... yankejská mumie. Zkrátka a dobře, chudák táta oslavoval Nový rok rovně dvě neděle a potom vrazil do kapánek rozjetého městského autobusu. To byl pro rodinu šalamounský zásah osudu. Ale počkat, nesmíme zapomenout na máminu sestru, ta ani nepropadla hřřchu, ani nehledala útěchu v alkoholu. Přistěhoval jsem se k ní, a moc si toho o ní nepamatuju, až na to, že v jednom kuse bručela: při spaní, při jídle, práci i modlení. Sekla sebou na schodech ke svému, a tehda ještě i k mému bytu a bylo po ní, zrovna ten den odpoledne, co jsem udělal maturitu. To je smrták, co? Střední Evropa hadr, to vám tedy řeknu.

PETR: Ach můj ty smutku, můj ty smutku.

JERRY: Jakýpak smutek? Už je to hrozně dávno a vykouřilo se mi to z hlavy, ani mi nenapadne, abych si to připouštěl. Ale snad aspoň máte představu, proč přišli chudák máma s chudákem tátou o rámeček. Jak se jmenujete? Křestním jménem?

PETR: Petr.

JERRY: Zapomněl jsem se vás zeptat. Já jsem Jerry.

PETR (nervózně se zasměje): Těší mě, Jerry.

JERRY (přikývne na znamení, že ho taky těší): Podívejte, co to má za smysl, mít nějakou slečnu na fotce a ještě k tomu ve dvou rámečkách? Vždyť víte, že mám dva. Věkkrát než jednou se s těma kra-

sotinkama nevidím a stejně by se málo-
která dala nachytat v pokoji s fotákem.
Divná věc a čert ví, jestli to není
k pláči.

PETR: Myslíte ty slečny?

JERRY: Ne. Čert ví, jestli není k pláči
to, že se s těma mrškama nevidím víc-
krát než jednou. Jakživ jsem nedokázal
mít něco, nebo jak se to vlastně říká? ...
milovat se s někým víckrát než jednou.
Jednou, to ano... Ale abych nezapom-
něl: když mi bylo patnáct... hanbím
se za tu opožděnou pubertu... tak jsem
byl půldruhého týdne h o m o s e x u á l -
n í. Víte, teplej bratr... (*velice rych-
le*)... teplej, teplej, teplej... a zvony
vyzváněly, prapory se třepotaly ve vět-
ru. Celých těch jedenáct dní jsem se
aspoň dvakrát za den scházel se synem
hlídače z parku... byl to Řek, slavili
jsme stejně narozeniny, jenomže on byl
o dva roky starší. Podle všeho jsem byl
děsně zamilovaný... možná prostě je-
nom do pohlaví. Ale to byla extra prvo-
třídní jízda, to se musí nechat. Zato teď
miluju ty mršky, úplně je miluju. Nanej-
výš hodinu.

PETR: No, podle mě to není žádný pro-
blém...

JERRY (*rozzlobeně*): Heleďte se, chcete
mi poradit, abych se oženil a pořídil si
andulky?

PETR (*také rozzlobeně*): Andulky sem ne-
pleťte! A nežeňte se, když se vám do
toho nechce. Mně je to přece úplně
jedno. Já jsem se s vámi bavit nezačal
a...

JERRY: No dobře, dobře. Promiňte. Ne-
zlobíte se?

PETR (*směje se*): Ne, nezlobím.

JERRY (*s úlevou*): To jsem rád. (*Opět
týmž tónem jako předtím*) Zajímavá věc,
že jste se mě zeptal zrovna na ty rámeč-
ky. Byl bych na to vzal jed, že se zeptá-
te na ty pornografické karty.

PETR (*zasvěceně se usmívá*): Ty já znám,
ty karty.

JERRY: Takhle jsem to nemyslel. (*Směje
se*) jako malí jste si je s klukama určitě
půjčovali, anebo jste je dokonce měl
doma.

PETR: No, nebyl jsem sám.

JERRY: A těsně před svatbou jste s nima
praštil.

PETR: Ale prosím vás, když jsem byl
starší, prostě už jsem nic takového ne-
potřeboval.

JERRY: Vážně?

PETR (*v rozpacích*): Nechce se mi o těch
věcech mluvit.

JERRY: Tak? Prosím, poslužte si. Já pře-
ce vůbec nemíním vyzvídat ve vašem po-
hlavním životě po pubertě a ve vašich
problémech. Chtěl jsem jen vypátrat, ja-
kou cenu mají pro člověka pornografic-
ké karty v dětství a jakou ve starším
věku, prostě ten rozdíl. Pro kluka jsou
zkrátka karty náhražka skutečného zá-
žitku, a pro dospělého zase skutečný zá-
žitek náhražka fantazie. Ale asi byste
radši slyšel, co se stalo v té zoo.

PETR (*naštěně*): Ovšem, v zoo. (*Pak za-
raženě*) Totiž... kdybyste...

JERRY: Hned vám povím, proč jsem
šel... ale ještě něco vám musím říct.
Už jsem vám vykládal o třetím patře toho
penzionu, co tam bydlím. Řek bych, že
čím jste níž, patro po patře, tím jsou
tam pokoje lepší. Myslím si to, přísahat
bych na to nemoh. Na druhém ani na
prvním poschodí nikoho neznám. Ale
mamte! Docela jistě vím, že ve druhém
patře do ulice bydlí nějaká paní. Ona
totiž pořád pláče, proto to vím. Vždycky
když jdu ven anebo zpátky, když jdu ko-
lem jejích dveří, tak ji slyším plakat,
sice tlumeně, jenže velice úporně.
Opravdu velice úporně. Ale hlavně vám
chci povědět — o tom psu taky všechno
— o majitelce penzionu. Nerad na lidi
nadávám, moc nerad. Ale ta ženská, to
je prostě rozkynutá, zlomyslná cuchta,
pitomá, neužilá, sprostá, věčně opilá špin-
díra. Snad jste si povšim, že moc málo-
kdy mluvím o lidech vulgárně, a tak ji
prostě nemůžu popsat, jak se patří.

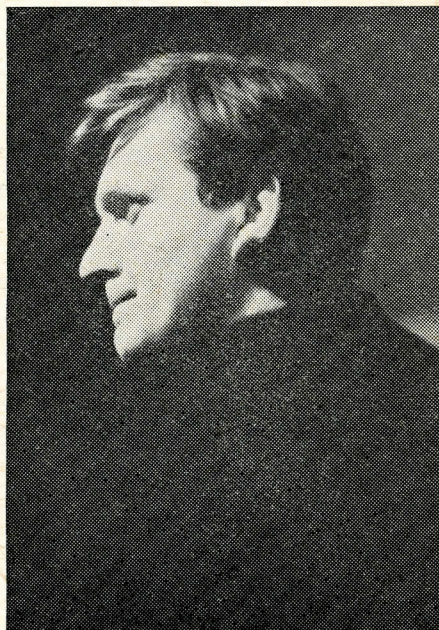
PETR: Popisujete ji velice... živě.

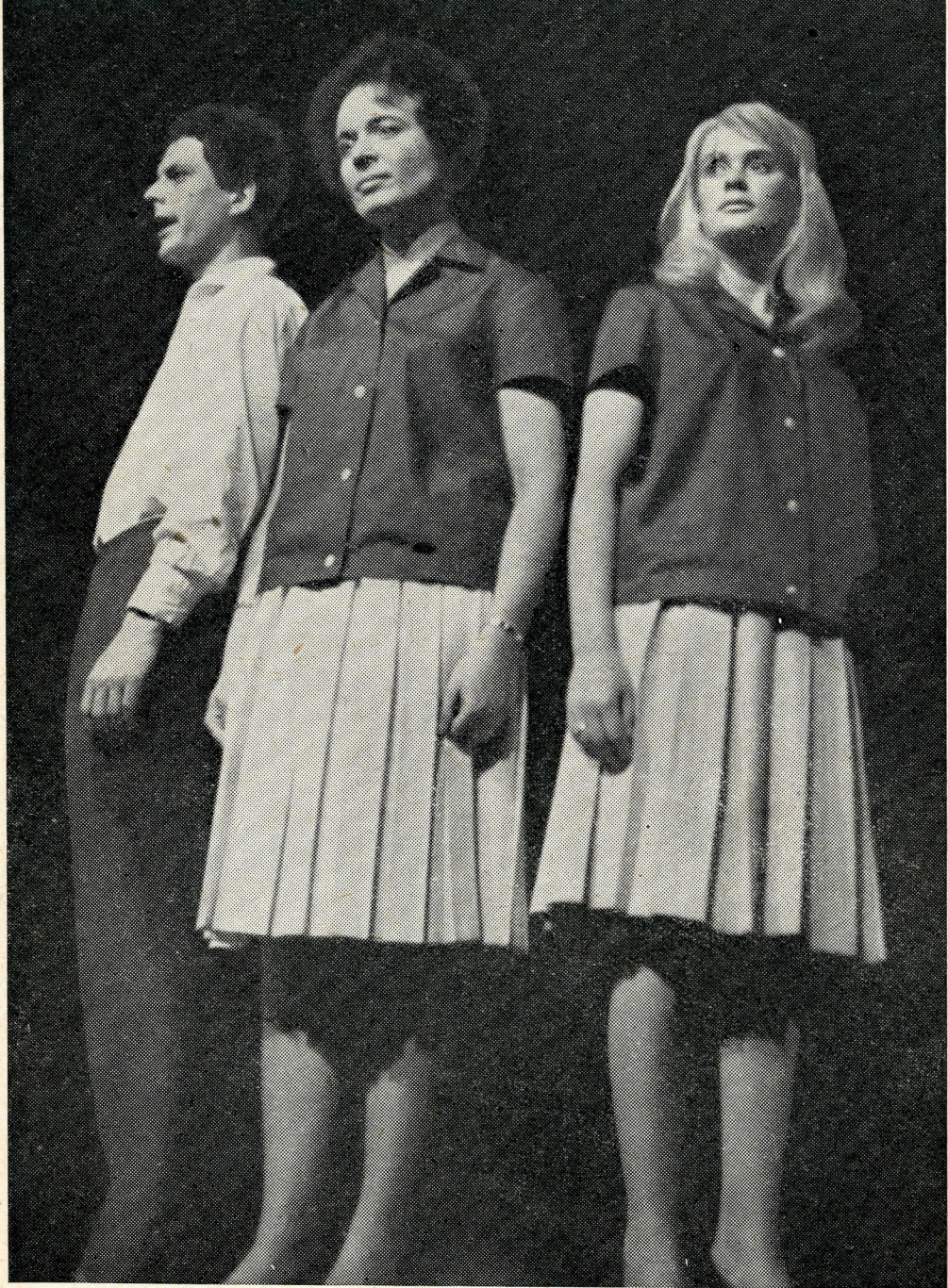
JERRY: Díky. Zkrátka a dobře, má psa,
o tom psu vám budu povídat, a s tím
hafanem spolu hlídají vchod do mého
obydlí. Ta ženská, to už je sama o sobě
katastrofa, ometá se dole v hale a číhá,
jestli si s sebou něco nenesu nebo ně-
koho nevedu. A když si odpoledne vy-
zounke k svačince půllitr ginu s citró-
nem, pokaždé mě v hale zastaví, drapne
mě za kabát nebo za ruku a mačká se
na mě s těma svýma odpornýma pro-

Ten kůň se musí nějak jmenovat — pořad kadaňského Kladivadla

Pásmo veršů V. Holana pod názvem Strach nastudoval
brněnský soubor X 65

porcema, abych jí z toho kouta neutek a mohla do mě hučet. Ta vám páchne a ten její dech... to si nedovedete představit... a někde, někde hluboko v tom slepičím mozečku, co tak akorát stačí na jídlo, pítí, vyměšování, tam se probudí k životu sprostá parodie pohlavní touhy. A její upocený chříč se chce vybit na mně, Petře, na mně.

PETR: To je hnus. To je... hrůza.

JERRY: Ale já jsem na ni vyzrál. Když mi něco vykládá, když se ke mně tiskne a huhlá o svém bytěčku a že bych se na ni měl přijít podívat, tak prostě řeknu: Ale pusinko, copak jsi včera neměla dost a předevěčím? Najednou neví kudy kam, z prasečích očíček jsou jenom štěrbinky, mírně se zapotácí, a v tom, Petře, zrovna v tu chvíli si říkám, že jsem v tom těžce zkoušeném baráku možná přece jen k něčemu dobrý... na jejím tupém obličejí se pomalu objevuje prostoduchý úsměv, a to stvoření se hihňá a heká při pomyslení na včerejšek a předvčerejšek, vžívá se do toho a prožívá to, k čemu nikdy nedošlo. Potom kývne na tu černou psí potvoru a zapadne do svého pokoje. A až do našeho příštího setkání má svatý pokoj.

PETR: To je prostě... neslychané. Ani se mi nechce věřit, že by takovýchle lidí opravdu existovali.

JERRY (*s mírnou ironií*): Je to jako z románu, že?

PETR (*vážně*): Ano.

JERRY: Život je vůbec nejlíp přenechat na starost literatuře. Máte pravdu, Petře. Ale já vám chtěl vlastně vyprávět o tom psovi. Tak vám to povím teď.

PETR (*nervózně*): Aha, o tom psovi.

JERRY: Nechoďte ještě. Nechcete jít pryč, že ne?

PETR: No... ani ne.

JERRY (*jako by mluvil s dítětem*): Až vám povím o tom psovi, víte, co bude dál? Potom... potom vám řeknu, co se stalo v zoo.

PETR (*potichu se směje*): Vy ty historky sypete z rukávu, co?

JERRY: Vždyť je nemusíte poslouchat. Nikdo vás tady přece nedrží, to si laskavě uvědomte. Zapište si to za uši.

PETR (*podrážděně*): To mi nemusíte povídat.

JERRY: Opravdu? To je nádhera.
Podle mého by měl být následující dlouhý proslov přednesen v totalitě vý-

razových prostředků, aby zapůsobil suggestivně na Petra a spolu s ním i na publikum. Některé výrazové prostředky jsem sám navrhl, ale režisér a herec představující Jerryho si výjev patrně vypracují nejlépe podle svého.

Tak prosím. (*Jako by četl z ohromného plakátu*)

Jerry a pes! (*Znovu normálním tónem*) To, co vám teď řeknu, více méně souvisí s tím, že někdy člověku nezbude než si hezký kus zajít, aby se na krátké cestě zpátky neminul cíle. Anebo si možná jen myslím, že to s tím nějak souvisí. Jenže právě proto jsem šel dneska do zoo, právě proto jsem se sebral a šel na sever... vlastně severním směrem... až sem. Tak to bychom měli. Asi už jsem vám pověděl, že ten pes je hrozná černá obluda: hlavu má jako dýni, uši titěrné, oči... krví podlité, možná zanícené. A na žebra by mu moh hrát. Je celý černý, úplně černý až na ty podlité oči... ano... a otevřenou ránu na... právě přední tlapce, i ta je červená. A abych nezapomněl, toho chudáka — jistě už má léta — někdo určitě užívá pro svou potřebu... má skoro nepřetržitě erekci... mírnou erekci. Tam na tom je taky červený. No a... co ještě? Aha. Je na něm ještě jedna barva — šedožlutá do běla — když vycení tesáky. Takhle: Vrrrrrrrr! Tím mě přivítal, když mě viděl poprvé... tenkrát, jak jsem se tam nastěhoval. Ta bestie mi dělala starosti od první chvíle. Víte, na mě zvířata netrpí jako na svatého Františka, ten měl kolem sebe pořád samé ptáčky. To máte tak: zvířatům jsem prostě fuk... jako lidem (*pousměje se*)... aspoň většinu z nich. Jenže tomuhle psisku jsem fuk nebyl. Od samého začátku na mě vrčel a hned se po mně hnál, sápal se mí po noze. Ale ne jako když má vzteklinu, kdepak; kapánek pajdal, ale žádný trumbera to nebyl. Předvedl solidní pajdavý běh; já mu ale vždycky zdrhnul. Vyrval mi na noze kus kalhot, vidíte, tady, jak to mám spravované. To se stalo druhý den, co jsem tam bydlel. Ale nakopnul jsem ho a strásl ho ze sebe, rychle vyběh nahoru a bylo to. (*Váhá*) Do dneška nemám tušení, jak to zvládají ostatní nájemníci, ale sám za svou osobu si myslím, že nikoho jiného se to netýká. Fajn, co? Tak. Ať je to jak chce, trvalo to přes

Petr sebou škubne.

Odtud snad možno zvýraznit hereckou akci.

sím. Když se nad tím zamyslíte, ten pes

Petr se ohrazuje zdviženou rukou.

se hnál o zlomkrk do schodů a jako

obvykle mě nechytíl. I stalo se, že zvíře na smrt onemocnělo. Poznal jsem to, protože už na mě nečekal a protože majitelka penzionu vystřízlivěla. Ten večer, kdy došlo k pokusu o vraždu, mě totiž zastavila v hale a svěřila mi Jobovu zvěst, že Pánbůh seslal na jejího mazlíčka těžké navštívení. Zapomněla na svou zmatenou vlnou touhu a poprvé se dávala dokořán otevřenými očima. Vypadaly jako ty psi. Popotahovala a úpěnlivě mě prosila, abych se za zvíře pomodlil. Chtěl jsem namítnout: Ale milá paní, když už se modlit, tak to přeče v první řadě za sebe, pak za toho barevného teplouše, tu portoriánskou rodinku, nájemníka z pokoje do ulice, kterého jsem jakživ neviděl, tu ženu, co za zavřenými dveřmi bytu nashvál pláče, a za ostatní lidi všude ve všech penzionech; a potom, milá paní, vždyť já ani nevím, jak se mám modlit. Ale... abych to zbytečně nekomplikoval, tak jsem jí slíbil, že se pomodlím. Podívala se na mě. Řekla, že jsem lhal a že podle všeho chci, aby pes pošel. Prohlásil jsem, a byl v tom kus pravdy, že nechci, aby pes pošel. Vážně jsem to nechťel, a nejen proto, že jsem ho otrávil. Bohužel se vám musím přiznat, že jsem chtěl, aby pes žil, z toho prostého důvodu, abych viděl, jak se asi vyvine náš nový vztah.

Petr dává najevo rostoucí nevoli a čím dál tím větší pobouření.

Prosím vás, Petře, nevykládejte si to špatně; na tom hrozně záleží. Musíte mi věřit, opravdu na tom záleží. Je přece třeba znát následky toho, co jsme udělali. *(Znovu si zhluboka povzdechne)* Ať je to jak chce, hafan se z toho vyliázal. Nemám potuchy proč, ledaže pocházel z toho štěňátka, co hlídalo brány pekla nebo nějakého podobného půvabného místa. Mytologie už se mi dost vykouřila z hlavy. *(Vysloví mytologie)* Vám ne? *Petr se zahlubá, ale Jerry mluví dál.*

Krátce — mimochodem propásl jste otázku, za kterou byste v kvízu mohli dostat osm tisíc dolarů, Petře; zkrátka psovi se vrátilo zdraví a paní majitelce žízeň, vyváznutím čokla nedotčená. Když jsem přišel domů z filmu, který dávali na Dva a čtyřicáté, už jsem ho předtím jednou viděl, anebo se hrozně podobal jinému nebo více filmům, co

jsem už viděl, a když mi potom majitelka penzionu řekla, že se jejímu pejsánkovi vede líp, nemož jsem se dočkat, až na mě pes bude čekat. Nějak vám mě to... jak bych se nejlíp vyjádřil... lákalo?... fascinovalo?... ne, ani bych neřek... srdce mi tlouklo a celý jsem se na to třásl, ano, ano; srdce mi tlouklo a celý jsem se třásl, abych už zase stál tvář v tvář svému kamarádovi.

Petr se zatváří uštěpačně.

Ano, Petře, kamarádovi. Jedině takhle se to dá říct. Srdce mi tlouklo a tak dále, už abych zase stál tvář v tvář svému čtyřnohému kamarádovi. Vešel jsem do dveří a nebojácně postupoval do prostředka haly. Zvíře tam bylo... a koukalo na mě. A představte si, docela mu prospělo, že si přičichl k hrobečku. Zůstal jsem stát, zahleděl jsem se na něj a on se zahleděl na mě. Tak se mi zdá... tak se mi zdá, že jsme tam stáli spolu... nepohnutě, jako sochy... jenom jsme na sebe koukali. Já se na něj díval víc než on na mě. Já se totiž můžu na to déle soustředit, dívat se na psa, než se dokáže soustředit pes, když se dívá na mě nebo vůbec na každého jiného člověka. Ale za těch dvacet vteřin nebo ty dvě hodiny, co jsme na sebe koukali, jsme se sblížili. Vidíte, stalo se, co jsem si přál: měl jsem toho psa rád a chtěl jsem, aby měl on rád mě. Měl jsem snahu mít rád, měl jsem taky snahu zabít, a ani jedno z toho mi samo o sobě nevyšlo. Doufal jsem, ... opravdu nemám tušení, proč jsem čekal, že pes vůbec něco pochopí, tím méně moje pohnutky... prostě jsem doufal, že pes pochopí.

Petr už je zřejmě pod vlivem sugesce. Vždyť... vždyť přeče... *(Jerry jeví abnormální napětí)* ... když nemáte žádný vztah k lidem, musíte někde začít. U zvířat! *(Mnohem rychleji, spiklenecky)* Copak to nechápete? Člověk přece musí mít k něčemu nějaký vztah. Když ne k lidem... když ne k lidem... aspoň k něčemu. Treba k posteli, k švábovi, k zrcadlu... ne, k tomu ne, to je moc těžké, to až bude nejhůř. Ke švábovi, ke... ke... ke koberci... k balíčku toaletního papíru... ale ne, ani k tomu ne... i to je zrcadlo, na tom se člověku otiskne krev. Vidíte, jak je to těžké na něco přijít? K nároží a ke spoustě světél, když se všechny barvy

zrcadlí na mokrých ulicích s olejovitými skvrnami... k chuchvalci kouře, k chuchvalci... kouře... ke... k pornografickým kartám, k nedobytné pokladně... bez zámku... k lásce, ke zvracení, k pláči, k vzteku, protože ty krasotinky nejsou krasotinky, ke kšeftování s vlastním tělem, což je akt lásky a já bych to moh dokázat, ke skučení, protože jste naživu; k Bohu. Co tomu říkáte? K Bohu, k takovému barevnému teploušovi, co nosí kimono a vytrhává si obočí, k Bohu, k takové ženě, co za zavřenými dveřmi úporně pláče... k Bohu, který se prý před časem ke všemu otočil zády... k... až jednou pak k lidem. *(Při dalším slově si Jerry hluboce vzdychne)* K lidem. K myšlence, k pojmu. A kde je nejvhodnější, kde je vůbec vhodnější místo v tomhle ponižujícím zakamuflovaném kriminále, kde je vhodnější místo k vzájemnému sdělení jedné jediné bezelstné myšlenky než v hale? Kde? Byl by to první krok! Kde je vhodnější začít... chápat a možná být pochopen... zahájit éru vzájemného pochopení, s kým jiným než se...

Náhle jako by na Jerryho padla skoro groteskní úrava.

...než se psem. Zrovna s ním, se psem.

Nastává mlčení, které se může na chvíli protáhnout; Jerry pak unaveně dopoví svůj příběh.

Se psem. Pokládal jsem to za ohromně rozumný nápad. Nezapomeňte, že člověk je psu nejvěrnějším přítelem. No a tak jsme se na sebe se psem dívali. Já déle než on. A co jsem spatřil tenkrát, už se od té doby nezměnilo. Vždycky když se vidíme, zůstaneme stát na místě. Měříme se smutným a zároven podráždivým pohledem a pak předstíráme nezájem. Chodíme kolem sebe bez obav, uzavřeli jsme spolu dohodu. Je sice dost chmurná, ale nemůžete popřít, že to opravdu je dohoda. Kolikrát jsme se pokusili navázat spolu styky, a nepodařilo se nám to. Pes se vrátil k odpadkům a já zase k osamělému, ale bezpečnému průchodu. Jenže já se k němu nevrátil. Já jsem totiž osamělý bezpečný průchod

získal, jestli se dá té další ztrátě říkat zisk. Přišel jsem na to, že samy o sobě, jedna na druhé nezávislá, nemají ani dobrota, ani krutost trvalejší účinky. A objevil jsem, že když se doplňují, současně a obě pohromadě jsou tím pravým citem, zdrojem poučení. Jediným ziskem při tom je ztráta. A výsledek? Pes a já jsme udělali kompromis, vlastně spíš úmluvu. Ani se nemáme rádi, ani si neubližujeme, protože se nepokoušíme k sobě přiblížit. A byl vlastně pokus nakrmit psa aktem lásky? A co psova snaha, aby mě pokousal, nebyla ta možná aktem lásky? Jestli si můžeme všechno tak mylně vykládat, proč jsme tedy především vynalezli slovo láska?

Mlčení. Jerry popojde k Petrově lavičce a sedne si vedle něho. V této chvíli se Jerry vůbec poprvé ve hře posadí.

Příběh Jerry a pes je u konce.

Petr mlčí.

Tak co, Petře? *(Najednou mluví Jerry vesele)* Tak co? Myslíte, že bych mohl tu historku uplácírovat v ilustrovaném magazínu a vydělat na ní pár stovek za Nejnezapomenutelnější postavu, jakou jsem kdy viděl? Co?

Jerry je vzrušený, ale Petra to znepokojilo.

No tak, Petře, nechte se slyšet.

PETR *(otupěle)*: Já... já nechápu, co... Nevím, ale... *(Skoro plačtivě)* Proč jste mi to všechno povídal?

JERRY: A proč bych vám to neměl povídat?

PETR: Já tomu nerozumím!

JERRY *(zuřivě, ale šeptem)*: Lžete.

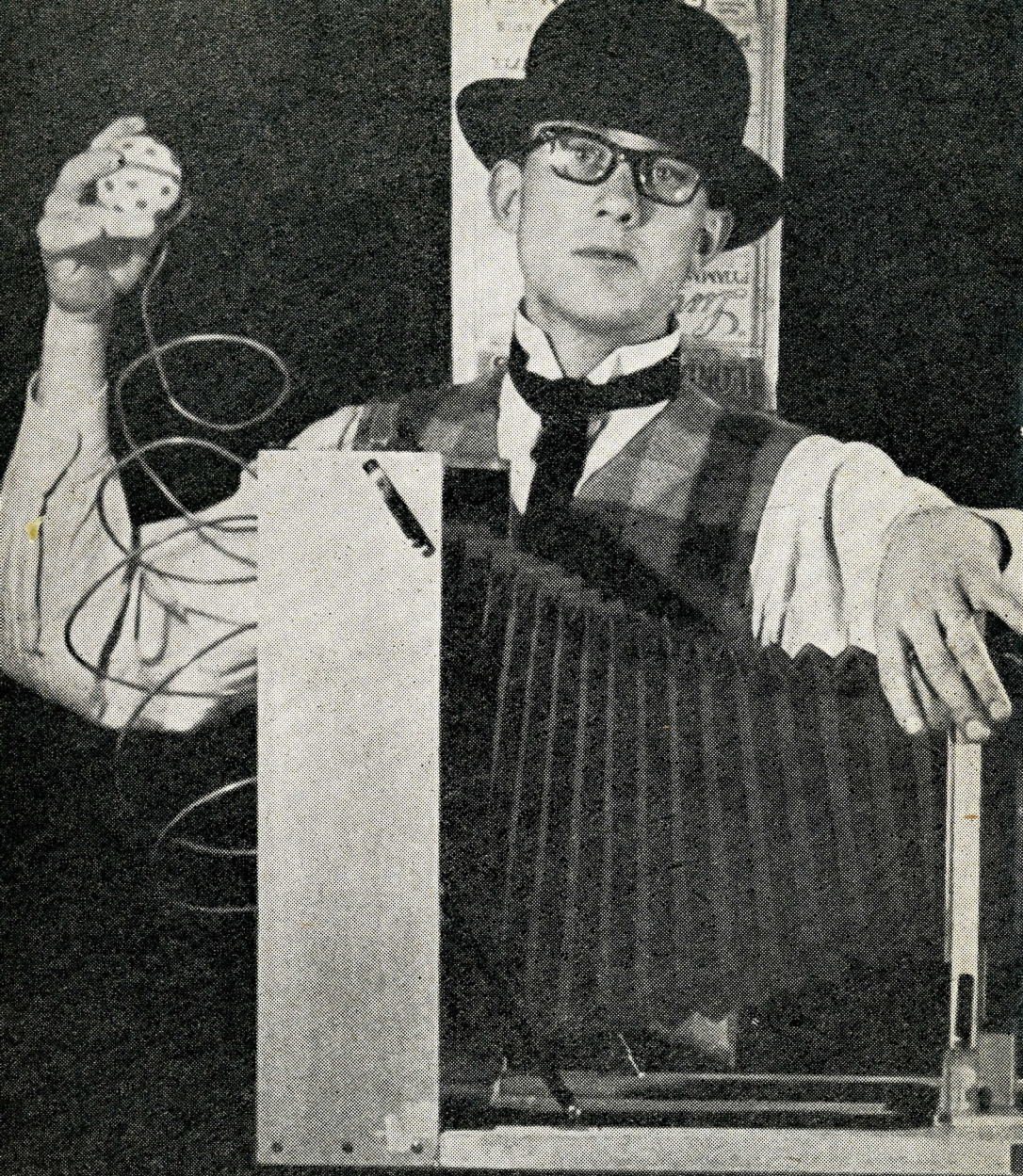
PETR: Ne, nelžu, opravdu ne.

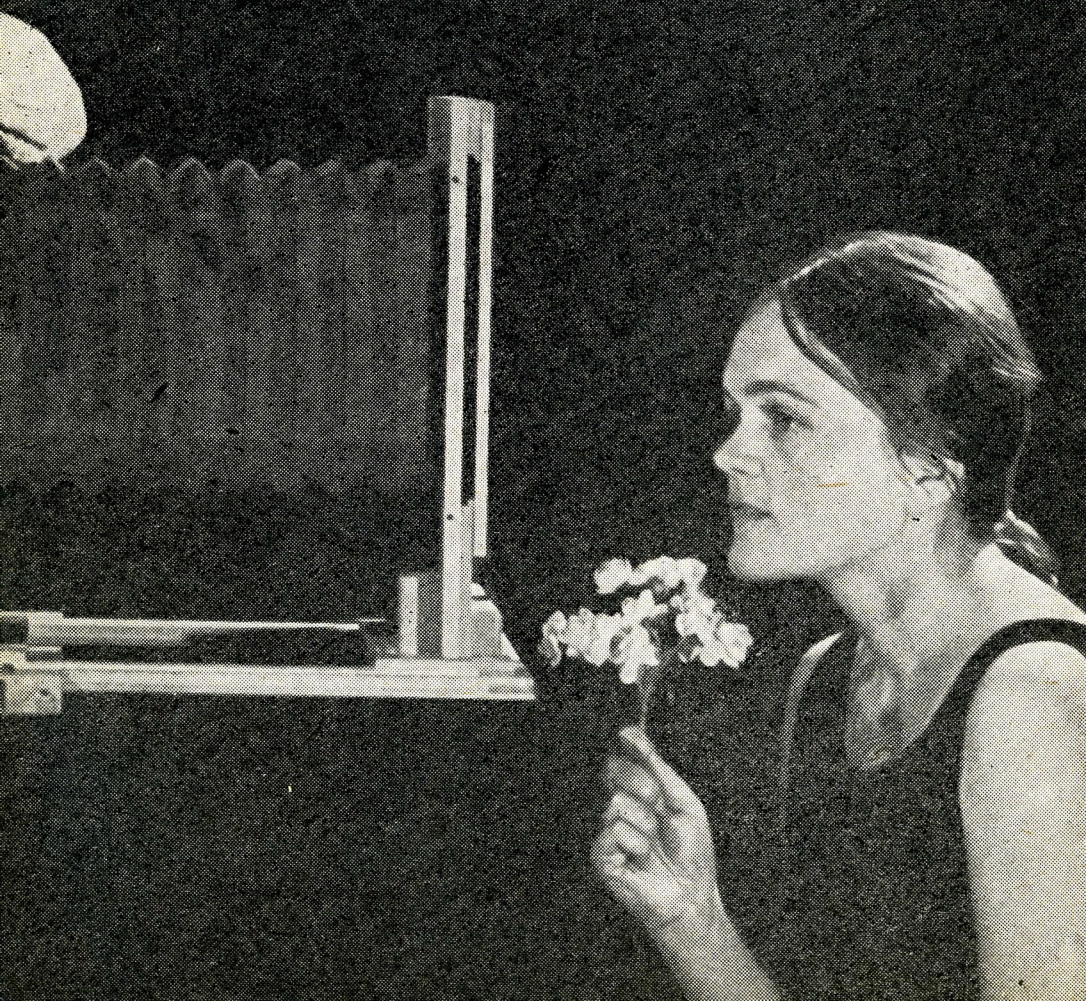
JERRY *(klidně)*: Snažil jsem se vám to objasnit při vyprávění. Vypravoval jsem pomalu; všechno to souvisí s...

PETR: Už nechci nic slyšet. Já vám nerozumím, ani vaši paní majitelce, ani jejímu psu...

JERRY: Jejímu psu Považoval jsem ho za svého... Ne. Ne, máte pravdu. Opravdu je to její pes. *(Soustředěně se na Petra zadívá a zavrtí hlavou)* Nevím, co jsem si vlastně myslel, samo sebou že nerozumíte. *(Monotónně, vyčerpaně)* Nebydlím ve vaší čtvrti; nejsem ženatý se dvěma andulkami, nebo jakou to vlastně máte doma sestavu. Jsem stěhovavý

pták a můj domov, to jsou ohavné penzióny v Západní čtvrti města New York, kterýžto je největším městem na světě. Amen.

PETR: Promiňte... prosím, nechtěl jsem...

JERRY: Ale to nic. Tak mám dojem, že nevíte, co si o mně vlastně myslet, ne?

PETR (*vtip*): V nakladatelské branži člověk pozná všelijaké typy. (*Zachichťá se*)

JERRY: Vy jste ale legrační. (*Nuceně se zasměje*) Víte co? Jste hrozně... hrozně komický človíček.

PETR (*ostýchavě, ale pobaveně*): No, to snad ne. (*Pořád se chichťá*)

JERRY: Petře, jdu vám na nervy, nebo ze mě máte zamotanou hlavu?

PETR (*lehkým konverzačním tónem*): No, musím se přiznat, že zrovna takhle jsem si odpoledne nepředstavoval.

JERRY: To znamená, nejsem ten pán, kterého jste čekal.

PETR: Nečekal jsem nikoho.

JERRY: Jistě, taky si to myslím. Ale už mě tady máte, a zatím se mi nechce pryč.

PETR (*dívá se na hodinky*): No, vám se třeba nemusí chtít, ale já už abych utíkal domů.

JERRY: Nechoďte ještě, zdržte se chvíli. PETR: Kdepak, já už musím domů, to víte...

JERRY (*zalechťá Petra kolem pasu*): Ale nechoďte.

PETR (*je velice lechtivý; jak ho Jerry lechťá, přeskočí mu hlas do falsetta*): Nechte mě... J é j é! Prosím vás, nechte toho, už dost, jeje, ne, už dost!

JERRY: Ale nechoďte ještě.

PETR (*Jerry ho lechťá*): Hi hi hi! Musím už jít. Já... hi hi hi. Vždyť... nechte mě, hi hi hi, vždyť naše andulky už budou mít hotovou večeři. He he he! A kočky už prostírají. Dejte pokoj a... (*Už je úplně bez sebe*)... a budeme mít... ha ha... och... ho ho ho!

Jerry přestane Petra lechtat, ale ten už se skoro hystericky řehoní, jednak následkem lechtání, jednak vlastního bláznivého rozmaru. Stále se směje, pak smích zvolna slábne, a Jerry s podivným strnulým úsměvem z něho nespouští oči.

JERRY: Petře?

PETR: Ach, ha ha ha ha ha ha ha! Co? Co je?

JERRY: Poslouchejte.

PETR: Ach ho ho ho! Co... co se děje, Jerry? Páni.

JERRY (*tajemně*): Petře, chcete vědět, co se stalo v zoo?

PETR: Cha cha cha! V čem? A tak, v zoo. Ho ho ho! Teda já měl doma, pánové, na chvíli vlastní zoo... he he, andulky tam chystaly večeři a... cha cha, ty... no honem, ty...

JERRY (*klidně*): Ano, byla to náramná psina, Petře. Nebyl bych to do vás řek. Ale chcete slyšet, co se stalo v zoo, anebo nechcete?

PETR: Chci. Ano, ovšem, řekněte mi, co se stalo v zoo. Páni, já nevím, co to na mě přišlo.

JERRY: Teď vám svěřím, co se stalo v zoo; ale nejdřív bych vám měl říct, proč jsem vlastně do zoo šel. Šel jsem do zoo proto, abych se dověděl víc o soužití lidí se zvířaty i o soužití zvířat mezi sebou a taky s lidma. Možná že k takovému pokusu ani nebyly náležité předpoklady, když tam všechno mezi sebou oddělovaly mříže, zvířata — skoro šmahem — jedno od druhého a lidi — ty napořád — od zvířat. Jenže zoo je zoo, s tím se nedá nic dělat. (*Štouchne Petra do paže*) Jděte dál.

PETR (*bodře*): Promiňte, máte tam málo místa? (*O kousek se posune*)

JERRY (*nepatrně se usmívá*): No a tak jsou tam všechny zvířata a všichni lidi, je neděle a jsou tam taky všechny děti. (*Opět do Petra štouchne*) Jděte dál.

PETR (*trpělivě, pořád ještě bodře*) Ale ano. (*Posune se ještě o kousek a Jerry už má opravdu dost místa*)

JERRY: A je vedro, tak je tam i plno smradu a jsou tam taky všichni prodáváci balónků a všichni zmrzlináři, a všichni lachtani štěkají a všichni ptáci vřeští. (*Štouchne do Petra prudčeji*) Jděte dál!

PETR (*už toho začíná mít dost*): Poslyšte, máte tu místa habaděj! (*Ale ještě se posune, takže div nespadne z lavičky*)

JERRY: Já jsem tam taky a v navilónu lvů je doba krmení, ošetřovatel vlez do lví klece, a krmí jednoho toho lva. (*Štouchne Petra prudce do paže*) Jděte dál!

PETR (*velmi dopáleně*): Já už dál nemůžu a nestrkejte do mě. Copak vám přelilo přes nos?

JERRY: Chcete, abych vám to dovyprávěl? (*Znovu Petra štouchne do ruky*)

PETR (*zaraženě*): No nevím, nevím! Rozhodně si nepřeju, abyste do mě strkal.

JERRY (*znovu Petra štouchne*): Takhle?

PETR: Nechte si to! Co blázníte?

JERRY: Jsem cvok, vy nádivol!

PETR: To není k smíchu.

JERRY: Poslyšte, Petře. Já tady tu lavičku chci pro sebe. Jděte si sednout tamhle na tu, a když budete hezky hodný, tak vám to dopovím.

PETR (*rozechvěle*): Ale... propánakrále na? Co jste si to prosím vás vzpomněl? A potom, já vážně nevím, proč bych měl z téhle lavičky odejít. Sedávám tu na ní hnedle každou neděli odpoledne, když je hezky. Je tak pěkně stranou, jakživ tu nikdo nesedí, a tak ji mám celou pro sebe.

JERRY (*tiše*): Odprejskněte z té lavičky, Petře, já ji chci.

PETR (*skoro křučí*): Ne.

JERRY: Řek jsem, že tu lavičku chci, a taky bude moje. Tak sypte tamhle na tu.

PETR: Ale na světě přece nikdo nemůže mít všechno, co si zamane. To byste měl vědět, to je zákon. Něco mít můžete, ale všechno ne.

JERRY (*směje se*): Hlupáku! Máte dlouhé vedení!

PETR: Nechte si to!

JERRY: Jste tuřín! Lehněte si na zem.

PETR (*celý napjatý*): Teď zas budete poslouchat vy mě. Celé odpoledne jsem měl s vámi trpělivost.

JERRY: No ne.

PETR: Dost dlouho. Měl jsem s vámi trpělivost dost dlouho. Poslouchal jsem vás, protože jste vypadal tak... zkrátka protože jsem měl pocit, že si chcete s někým popovídat.

JERRY: Vystih jste to, stručně, a přece... bože, jak bych to jenom správně řekl, abych neubral vašim... Kristepane, zvedá se mi z vás žaludek... vypadněte tady odtud a nechte mi mou lavičku.

PETR: Mou lavičku!

JERRY (*málem srazí Petra z lavičky*): Už ať vás tu nevidím.

PETR (*sedá si na své místo*): Kruci... himl. Tohle už přestává všechno! Už jsem si toho od vás nechal líbit víc než dost. Tuhle lavičku vám nedám, vaše nebude, a basta. Tak jděte, jděte.

Jerry si odfrkne, ale nehýbá se.

Povídám, jděte.

Jerry se ani nehne.

Zmizte odtud. Jestli se ihned nesebere-te... jste obyčejný vandrák... a nic jiného... Jestli se neseberete a nepůj-de-te, tak na vás zavolám strážníka, ten vám pomůže.

Jerry se směje a nehne se z místa.

Že zavolám strážníka, nehrajte si se mnou!

JERRY (*tiše*): Tady byste strážníka marně hledal; všichni jsou na druhé straně parku, honí buzičky ze stromů a z křoví. To je celá jejich práce. Od toho tady jsou. Můžete si třeba plíce vykřičet, a bude vám to houby platné.

PETR: Policie! Nehrajte si se mnou, dám vás sebrat. Policie!

Ticho.

Haló, policie!

Ticho.

To jsem blázen.

JERRY: A taky jako blázen vypadáte: dospělý chlap a s křikem shání strážníka v neděli odpoledne v parku, když je tak krásně a nikdo mu nic nedělá. I kdyby nějaký strážník nakrásně splnil kvótu a dovlékl se tady do těch končin, nej-spíš by vás zabásnul jako cvoka.

PETR (*znechuceně a bezmocně*): Pro boha na nebi, já si sem přišel číst, a vy teď po mně najednou chcete, abych vám přepustil lavičku. Určitě vám přeskočilo.

JERRY: Slyšte, slyšte novinu, jak se zpívá v písni. Sedím na vaší vzácné lavičce, a už nikdy ji nebudete mít sám pro sebe.

PETR (*zuřivě*): Poslouchejte, člověče, koukejte z mé lavičky zmizet. Je mi fuk, jestli je to pitomost nebo ne. Chci tu lavičku pro sebe, chci, abyste z ní vypadnul!

JERRY (*výsměšně*): Ááááá... potom komu přeskočilo.

PETR: Sypte!

JERRY: Nepůjdu.

PETR: Dejte si pozor!

JERRY: Uvědomujete si, jak bláznivě vypadáte teď?

PETR (*nechá se unést vztekem a rozčile-ním, už se neovládá*): To je mi jedno. (*Málem se dá do pláče*) Vypadněte z mé lavičky!

JERRY: Proč? Máte přece na světě všec-ko, co si jen můžete přát, vypravoval jste mi o svém domově, o rodince a o soukromé miniaturní zoo. Máte všec-ko, a teď chcete ještě tu lavičku. Copak

kvůli takovým věcem se lidi spolu bijou? Povězte mi, Petře, představuje snad tahle lavička, ten kus železa a dřeva, vaši čest? Pro něco takového byste se bil? Dovedete si představit něco absurdnějšího?

PETR: Absurdnějšího? Poslyšte, já se tady s vámi nebudu bavit o cti, ani se vám nebudu snažit vysvětlovat, co to je. Vždyť tady o čest vůbec nejde; ale i kdyby o ni šlo, stejně byste to nepochopil.

JERRY (*pohrdavě*): Vy zřejmě ani nevíte, co říkáte, prosím vás! Tohle je podle všeho poprvé v životě, co na vás něco dolehlo trošičku víc, než když doma musíte vynášet kočičince. Pitomče! Copak nemáte ponětí, sebemenší ponětí, co vlastně lidi kolem vás potřebují?

PETR: Páni, měl byste se slyšet, jak žvaníte; ať je to jak chce, tuhle lavičku nepotřebujete. A dost řeči.

JERRY: Ale ano, potřebuju ji.

PETR (*celý se třese*): Já sem už chodím léta; prožil jsem tady v těch místech ohromně spokojené a blažené chvíly. A to pro člověka hrozná moc znamená. Mám taky svou odpovědnost, jsem dospělý muž. Je to moje lavička a vy nemáte vůbec právo mi ji brát.

JERRY: Tak se o ni bijte. Braňte se, braňte svoji lavičku.

PETR: Dohnal jste mě k tomu. Vstaňte a pojďte se bít.

JERRY: Jako chlap?

PETR (*stále ještě rozzloben*): Ovšem, jako chlap, když už mě nepřestanete ještě víc zsměšňovat.

JERRY: Jedno se vám tedy musí nechat: přece jenom jste tuřín, a ještě k tomu mírně krátkozraký...

PETR: Mlčte...

JERRY: ...ale víte, jak pořád říkají v televizi — víte — a to myslím vážně, Petře, máte určitou důstojnost; až mě to překvapuje...

PETR: Dost!

JERRY (*líně se zvedne*): Výborně, Petře, svedeme spolu boj o lavičku, ale naše síly nejsou vyrovnané.

Vytáhne hrozný nůž a s cvaknutím ho otevře.

PETR (*najednou prohlédne a uvědomí si, v jaké je situaci*): Vy jste se vážně zbláznili! Jste šílenec, zuřivý šílenec! Chcete mě zabít!

Ale než si Petr stačí rozmyslet, co má dělat, hodí mu Jerry nůž k nohám.

JERRY: Tumáte. Seberte si ho. Máte nůž a teď budou naše síly vyrovnané.

PETR (*zděšeně*): Ne!

JERRY (*přiskočí k Petrovi, popadne ho za límec; Petr vstane; téměř se dotýkají obličejem*): Teď hezky zvedneš ten nůž a rozdáš si to se mnou. Budeš se bít za úctu k sobě samému, budeš se bít za tu zatracenou lavičku.

PETR (*chce se mu vytrhnout*): Ne! Nechte... nechte mě! Po... pomoc!

JERRY (*při každém „bij se“ vlepi Petrovi pohlavek*): Bij se, převíte mizerný; bij se za tu lavičku; bij se za andulky; bij se za kočky; bij se za obě dvě dcery; bij se za ženu, bij se za svou mužnost, ty jeden dojemný tuřín. (*Plivne Petrovi do tváře*) Ani jsi nedokázal udělat ženě kluka.

PETR (*vytrhne se mu, rozzuřeně*): To je věc dědičnosti a ne mužnosti, vy... vy netvore. (*Vrhne se k zemi, zvedne nůž a o kousek couvne; těžce oddychuje*) Máte poslední možnost; zmizte a dejte mi pokoj! (*Drží nůž pevně, ale daleko před sebou, spíš k obraně než k útoku*)

JERRY (*zhluboka vzdychne*): Budiž! Prudce napadne Petra a nabodne se na nůž. Živý obraz: chvíli je hrobové ticho, Jerry nabodnut na noži, který Petr dosud pevně třímá v ruce. Pak Petr vykřikne, couvne a nůž zůstane vězet v Jerry. Jerry stojí bez pohnutí na špičkách. Potom také vykřikne, zní to jako řev rozzuřeného, smrtelně zraněného zvířete. S nožem vraženým v prsou se potácí zpátky k lavičce, kterou Petr uvolnil. Zhrouť se na ni, sedí a zírá na Petra, široce rozepřené oči prozrazují agónii, ústa má dokořán.

PETR (*šeptá*): Ach bože, ach bože, ach bože... (*Opakuje tato slova mnohokrát, velice rychle*)

JERRY (*umírá a jeho výraz se najednou mění. Napjaté rysy se uvolňují; a třebaže má změněný hlas, chvílemi, přiškrčený bolestí, jako by byl od svého umírání skoro úplně oprostěn. Usmívá se*): Díky, Petře. Teď to myslím vážně, vřelě díky.

Petr otevře ústa. Nemůže z místa, je ohromen.

Ach Petře, já měl takový strach, že vás od sebe odeženu.

(*Zasměje se, jak nejlépe dokáže*) Nedo-

vedete si představit, jak jsem se bál, že odejdete a necháte mě být. A teď už vám povím, co se stalo v zoo. Zdá se... zdá se mi, že v zoo se stalo zrovna tohle... tak mi to připadá. Zdá se mi, že když jsem byl v zoo, napadlo mi, abych šel na sever... vlastně spíš severním směrem... dokud nenarazím na vás... nebo na někoho jiného... a řek jsem si, že se s vámi dám do řeči... že vám budu povídat... a to, co vám povím, vás... Tady jsme u toho. Chápete? Tady jsme konč-ně u toho. Ale... já ani nevím... moh jsem si to všechno předem připravit? Ne... ne, to jsem přece nemoh. Ale asi jsem si to připravil. Teď jsem vám tedy řek, co jste chtěl vědět, vidíte? A už víte všechno, co se stalo v zoo. A taky už víte, co uvidíte doma v televizi, a znáte ten obličej, o kterém jsem mluvil... vzpo-mínáte si... obličej, o kterém jsem mlu-vil... můj obličej, obličej, který teď vidíte před sebou Petře... Petře?... Petře... děkuju vám. Přišel jste mi do cesty *(sotva slyšitelně se zasměje)* a přine-sl mi útěchu. Drahý Petře.

PETR *(málem omdlí)*: Ach bože!

JERRY: Už radši jděte. Někdo by mohl jít kolem a vy tu přece nechcete být, až někdo přijde.

PETR *(nepohne se, ale dá se do pláče)*: Ach bože, ach bože.

JERRY *(teď už velmi slabounce, je na*

prahu smrti): Už nikdy sem nebudete chodit, Petře; vypudil jsem vás odtud. Přišel jste o lavičku, ale obhájil jste svou čest. A Petře, něco vám povím: vy nejste tuřín; tak zlé to s vámi není. Jste živočich. Taky živočich. Ale teď už radši běžte, Petře. Běžte, radši už jděte... vi-díte? *(Vytáhne kapesník a s velkým úsilím a za krutých muk setře se střenky otisky prstů)* Běžte už, Petře.

Petr pomalu vrávorá pryč.

Počkejte... počkejte, Petře. Nenechte si tu knížku... knížku. Je tady... vedle mě... na vaší lavičce... vlastně na mé lavičce. Pojdte... si pro ni.

Petr zamíří pro knihu, ale ucouvne.

Honem... Petře.

Petr se vrhne k lavičce, popadne knihu, uskočí.

Výborně, Petře... výborně. A teď... ho-nem pryč.

Petr chvilku otálí, pak se dá na útěk le-vou stranou jeviště.

Honem pryč... *(Má už oči zavřené)* Ho-nem pryč, andulky už budou mít hoto-vou večerí... kočky... dávají na stůl...

PETR *(za scénou — bolestně zaupění)*: Ach bože!

JERRY *(oči má stále zavřené, zavrtí hla-vou, promluví; je v tom směr pohrdavě-ho napodobení a pokorné prosby)*: Ach... bože. *(Zemře)*

O p o n a

Co je satira dovoleno?

Satira štípe, posmívá se, vypiskává a ranami na velký strakatý verbířský buben bur-cuje proti všemu, co je nehybné a líné.

Satira je věc naprosto kladná. Nikde se neprozradí bezcharakternost tak brzy, jako zde, nikde se neukáže tak honem, kdo je nesvědomitý šašek, ochotný napadnout dnes toho a zítra onoho.

Satirik je rozhorlený idealista: chce, aby svět byl dobrý, ale on je špatný, a satirik žene tedy útokem proti té špatnosti.

Nadzvednu záclonu, jež šetrně zakrývá hnilobu, a řeknu: „Podívejte se!“ Říkává se, že je to příliš drastické. Ale opilství je zlá věc, ničí lidi a pomoci tu může jedině bezohledná pravdivost. S bídou tkalců tomu bývalo právě tak a o prostituci to platí ještě dnes.

Že satira přehání? Satira musí přehánět, je svou nejvlastnější podstatou nespraved-livá. Nafukuje pravdu, aby na ni bylo lépe vidět, a nemůže ani pracovat jinak než podle slov Písma: „I budou trpět spravedliví s nespravedlivými.“

Satira čistí krev; a kdo má zdravou krev, má také čistou pleť.

Co je tedy satira dovoleno?

V š e c h n o.

Kurt Tucholsky (1919)

FROM ME TO YOU

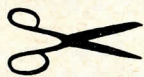
(Z repertoáru Beatles, český text J. Štaidla
ADRESÁT NEZNÁMÝ)

Hudba: J. Lennon / Text: P. Mc Cartney / Ar.: K. Mareš

Medium tempo with a beat

If there's a-ny-thing that you want if there's anything I can do just
call on me and I'm send it along with love from me to you. I've got
ev'rything that you want like a heart that's oh so true just call on me and I'll
send it along with love from me to you. I got arms that long to hold you and
keep you by my side. I got lips that long to kiss you and keep you sa-tis-
fied. If there's anything that you want if there's a-ny-thing I can do just
call on me and I'll send it along with love from me to you.

© Northern Songs Ltd.

... Z ČERVENÉHO KVĚTU

NEVHODNÁ SLOVA

Buď všemu nakloněn jen natolik, abys neztratil rovnováhu.

Jak máme jít rychleji kupředu, když stále zasedáme?

Bylo by načasе přestat považovat pravdu za senzaci.

POTAJÍ

[Z televizního seriálu Písničky na zítřka]

Hudba: J. Bažant / Text: J. Štaidl

Dosti volně

Po-ta-jí, po-ta-jí blí-ží se lé-to. po-ta-jí
roz-ta-jí ram-pou-chy v nás. Pro-pa-dám po-ta-jí ná-la-dě
té-to, ve kte-ré lepta-jí sny mé led a mráz.
Slunce bu-de za-se hřát, prodlou-ží se znovu den
a kdo o mně bude stát, stím si vyjdu ven. Po-ta-jí,
po-ta-jí blí-ží se lé-to, po-ta-jí roz-ta-jí
ram-pouchy i v nás, venku však dřívě a snáz ...

© SHV 1964

Pokud kdy nade mnou někdo držel ochrannou ruku, míval ji obvykle zaťatou v pěst.
Kromě práce byl ochoten dělat vše.
Někteří lidé se naplní obdivem natolik, že už jim nezbude místo pro přemýšlení.
Otevřená slova uzavírají mnohé dveře.
Milan Růžička

DVACET LET, PĚT MĚSÍCŮ A DVACET SEDM DNÍ

Běžná fraška o jednom dějství

Aldo Nikolaj

Dekorace:

Náznak manželské ložnice. Na lůžku odpočívá ONA. Lahvičky s vinětami, krabičky od léků, vata atd. Na jedné straně postele kyslíková bomba. Na druhé straně křesílko s vysokým opěradlem. Na zdi visí jezdecké sedlo, nad ním portrét muže v uniformě. Na jiném místě zdobí stěnu dvě zkřížené šavle či pistole.

ON je asi šedesátník, vysoký, suchý. Jeho civilní oblek prozrazuje ruku vojenského krejčího. Nosí vysoké boty s cvrnkajícími ostruhami a při chůzi si vyšlapuje jako na přehlídce.

ONA je asi čtyřicátnice, poněkud při těle. Ještě však hezká, se stopami únavy a nemoci ve tváři.

ON (vstoupí a jde k lůžku. Okamžik manželku soustředěně pozoruje a potom, dávaje pozor, aby ji neprobudil, urovřádá jí ohleduplně záhyby na pokrývce. Pohlédne na hodinky, srovná polštář na křesílku a nedá si pokoj, dokud polštář nemá žádoucí polohu i tvar. Potom začne rovnat a přestavovat na nočním stole krabičky a lahvičky a staví je do řady podle velikosti. Znovu pohlédne na hodinky, přistoupí po špičkách k lůžku. Nakloní se nad ním a tiše): Takhle ty mě tady zanecháš... Po dvaceti letech šťastného manželství... Po dvaceti letech, pěti měsících a sedmadvaceti dnech... (Pohnut k slzám) A jak jsme se měli rádi... Doufám, že tentokrát to máš, chudáku, za sebou... definitivně...

Konec trápení... Dělal jsem, co jsem mohl. Nikdo mi nemůže nic vyčítat. *(Vytáhne velký barevný kapesník a hlasitě se vysmrká. Znovu pohlédne na hodinky, vezme jednu lahvičku, naléhavěji) Drahoušku? ... Drahoušku, slyšíš mne?*

(Ona jen tiše zakvílí.) To jsem já, tvůj milující choť... Otevři oči a podívej se na mne, můžeš-li... Poznáváš mne ještě?

ONA *(zkomírávě)*: A-ano...

ON: Je sedm. Musíš dostat kapky. *(Odka-pává kapky do sklenice vody a počítá jako na cvičku)* Prvý-druhý-třetí, první-druhý-třetí, první-druhý-třetí — stát! Tak, drahoušku. Devět kapek v sedm hodin a sedm kapek v devět hodin. A teď se to snaž do sebe dostat. *(Přidrží je sklenku k ústům)* Blablablabla... šů... up! A je to tam. Hodná, hodná holčička. *(Ona vypila bez pohnutí lék. On se na ni dívá okamžik u vytržení, potom vsta-ne, obrátí se zády a s přehnanou pečli-vostí ukládá lék na místo.)*

ONA: Oh...

ON *(aniž by se ohlédl)*: Chceš něco?

ONA: Oh!?

ON *(přibíhá)*: Už jsem tady, zlatíčko. Co-pak se děje? Že by už... Můžeš ještě mluvit?

ONA *(s údivem v hlase)*: Je mi... cítím se... líp...

ON *(údiv)*: Líp? ... Jak to, prosím tě?

ONA: Nevím... Líp.

ON *(konejšivě)*: Zřejmě jedna z těch ne-blahých předzvěstí... Uklidni se, to brzy přejde.

ONA: Ale já říkám, že je mně líp. Takhle dobře mi ještě... nebylo...

ON *(truchlivě potřásá hlavou, vezme kra-bičku)*: Čas na pilulky. Jednu bílou, jed-nu růžovou... tak, panenka... Proč tady ten zatracený lékárník nenapíše, která se má brát dřív?

ONA: Doktor říkal, že na tom nezáleží.

ON: Tak proč potom dělají pilulky bílé a pilulky růžové? Ať je dělají buď v jed-né barvě, nebo ve všech barvách. Kdo se má s tím piplat. *(Připraví do sklenice vodu a podává sklenku i s pilulkou man-želce)* Nejdříve bílou... jedna... dvě... a jedna jsou... tři! Šup a už je tam. A teď tu růžovou. Jedna... dvě...

ONA *(vztáhne ruku, klidně)*: Dej mi to,

já to spolknou sama. *(Když vidí jeho údiv)*: To je zvláštní. Do této chvíle jsem se nemohla ani hnout a... podívej se teď... No, jen se podívej! *(Pohybuje pažemi, hlavou a také nohama pod po-krývkou)*

ON *(zasahuje)*: Proboha, nepřepínej síly, dušinko. Je to nebezpečné. Unaví se ti srdce...

ONA: Ale mě to vůbec neunavuje... *(Posadí se na lůžku)*

ON *(dotčeně)*: Tak přestaň, má drahá. Před chvílí jsi nemohla pomalu už ani dýchat a najednou tohle. To přece není normální, to je... to je přímo neseriózní!

ONA: Nejsi rád?

ON: Ovšem, že jsem rád. A jak! Ale, uznej, že to je... podivné. Velmi podiv-né a... podezřelé. Najednou začneš sto-nat úplně jiným stylem, než jak před-pověděl lékař. Jseš si tak docela jistá, že ti je opravdu líp?

ONA *(dělá další pohyby)*: Copak nevidíš? *(Zatleská)* A potom... ten hlas. Ráno jsem nedokázala vyslovit jediné souvislé slovo... *(Sáhne si na čelo)* Mně se zdá, že mi taky klesla horečka.

ON: Vyloučeno — *(Dodává)* bohužel... *(Se stolečků vezme zápisník a dívá se do něj)* Ve dvě jsi měla 39,4, ve čtyři 39,6 a v šest to bylo třicet devět dva.

ONA: Schválně, dej mi teploměr.

ON: Lékař nařídil, abych tě měřil každé dvě hodiny, tak se bude měřit každé dvě hodiny. Naposled to bylo v šest, teď je... *(Pohlédne na hodinky)* sedm a pět minut. Máme hodinu čas. *(Ona mlčky vezme jeho ruku a položí si ji na čelo. On překvapen)* Ale ty už opravdu ne-topíš!

ONA: Říkám ti, dej mi teploměr.

ON *(po krátkém zaváhání, blahovolně)*: Dobrá. Ale ne aby se mi stalo z výjimky pravidlo. *(Vezme teploměr, pozorně jej prohledá, srazí rtů, znovu kontroluje a vloží posléze nemocné do úst. Zkouší jí puls)* I puls je pravidelný... *(K man-želce, která se netrpělivě vrčí)* Klid, ne-spolkni teploměr, drahoušku, je to do-voz. A nevzrušuj se, abys nebyla hned zase zklamaná. Taková náhlá zlepšení, která nejsou předvídána lékařem, nezna-menají buď nic, nebo obrát k horšímu. Tvůj stav je dosud vážný. *(Pohlíží upře-ně na hodinky a počítá)* 16, 15, 14, 13,

12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 — nula!
(*Rychle ji tahá teploměr z úst, prohlíží si jej proti světlu*) Je to možné? 36,5!

ONA: Co jsem ti říkala?

ON (*zkouší teploměr*): Nestydně? ... A není rozbitý. Záhada. (*Poznamenává teplotu do zápisníku, uloží jej potom s teploměrem na místo*) Tady něco nehraje. Nemoc se nevyvíjí. Musíme volat lékaře. Dneska ráno se tvářil velmi starostlivě. Abych si prý nedělal žádné nádeje. Konečně, jaképak tajnosti, ty to víš taky. Nedělali jsme před tebou žádné tajnosti, nemělo to smysl. A proto neříkejme hop, dokud jsme nepřeskočili. Jak se cítíš teď? Hůř?

ONA (*jasnějším hlasem*): Líp. Čím dál tím líp.

ON (*potřásá starostlivě hlavou*): Pak je to vážné, fakt. Začínám se obávat nejhoršího. Vypadá to na komplikace.

ONA: V jakém smyslu?

ON: Nevím ještě, ale něco mi tady nesedí. Nemoc přece nemůže odejít tak náhle. A k tomu taková nemoc: vaskulospasmodická nefritida. Chronická.

ONA: Ale ulevilo se mi, opravdu...

ON: Já ti to přeju... (*Zmaten*) Jenže tím se všechno mění.

ONA: Mění? Co se mění?

ON (*vysvětluje*): Jsme spolu dvacet let. Znáš mě tedy. Víš, že už mám takovou povahu, že se vždycky snažím, abych byl na výši každé situace. I kdyby byla sebebolestnější. Dělal jsem všechno možné, abych zvládl i tuto zkoušku. Představ si, že jsem ti přivlékl na vlastních bedrech kyslíkovou bombu až k posteli... Tamhle stojí. Nemohl jsem ovšem tušit, že ty potom... místo abys... Jsem zkrátka muž pořádku, důkladný, přesný, metodický. Ty říkáš puntíkář, hnidopích, ale puntíkářství ještě nikoho nezabilo, puntíkářství je ctnost, a nikoliv neřest. Proto jsem myslel na všechno. Ale na všechno... A teď mně řekni, jak budu před lidmi vypadat.

ONA: Nechápu... Copak nejsi rád?

ON: Rád jsem, ale když já už jsem taková povaha. Jisté situace prostě nesnáším. Proč jsem vystoupil z armády? No... jen si vzpomeň... Protože v oběžníku číslo 3347 písmeno G zrušili odstavec C služebního reglamátu číslo 7875, který dovoloval nosit ostruhy i mimo službu. Jedni pak tvrdili, že se ostruhy na vycház-

ce nosit mohou, druzí zase, že nemohou, a tak, než abych setrval v takové nejistotě, šel jsem do civilu a nosím teď ostruhy i doma.

ONA (*naprosto nechápe*): Ale co mají společného tvoje ostruhy s mým zdravím?

ON: Mají. Smějí se nosit, nebo se nesmějí nosit? Protože to v reglamátu zrušili a nový předpis nevydali, šel jsem od toho. Buď, anebo. Já mám rád ve všem jasno. Proto se mi taky nechce líbit tahle situace. Buď je ti zle, nebo ti není zle. Vzhledem k tomu, že ti bylo tak zle — doktor říkal: konec — musel jsem vyrozmět přibuzenstvo. To dá rozum, ne? Při dnešních lhůtách v tiskárně... Nebudu ti vyprávět, co jsem si prodělal, než jsem na to připravil tvoji matku.

ONA: Moji matku?

ON: Tu především! Volala k nám mezi-městsky ve dne v noci. Jak prý ti je a jestli něco nepotřebuješ. A ty scény do telefonu! Nechtěla mi, chudák, věřit. Teprve když jsem ji dnes ráno zavolał pro změnu jednou já sám a dal jí k telefonu lékaře... Mluvili spolu dvacet tři minuty. Meziměstsky! Pilně! Na můj účet! Nechci se chlubit, ale myslím, že jsem našel ta pravá slova útěchy. Nařkala sice, ale bylo znát, že se už se vším smířila.

ONA: Chudák maminka. Taky jsi mohl počkat...

ON: A poslat jí najednou parte! To bys tomu dala. Má srdeční vadu... Teď abych jí volal znova. Nové překvapení. Nová rána. Já to udělám, já to udělám, ale neručím za nic.

ONA: Snad kdybych jí to řekla sama...?

ON: To bys jí teprve posvětila! Myslela by, že ji voláš ze záhrobní. Jen mě nech, já už to nějak zařídím. Musím si to v hlavě znova všechno srovnat. A měl jsem to tak hezky připravené. Ale takhle je to lepší, rozhodně lepší. Budou s tím sice jisté výlohy... no, nic se nedá dělat. Peníze budou, my nebudem... Ale je to paleta.

ONA: To mě mrzí...

ON: Čert vem peníze! Hlavně, že se ti ulevilo. Parte si necháme... do foroty. Naštěstí jsem v tiskárně řekl, aby tam nedávali datum... Kauce ovšem propadne.

ONA: Jaká kauze?

ON: Na byt. V tomhle jsem přece nemohl

zůstat. Je pro mne příliš velký, pro... osamělého pána. A potom... těch vzpomínek tady... *(Hlas se mu láme)* Dvacet let je dvacet let... Dvacet let, pět měsíců...

ONA *(mechanicky)*: A dvacet sedm dní...

ON *(pokypuje souhlasně hlavou)*: A tak jsem si našel menší... a lacinější. Taký abych měl blíž do kanceláře.

ONA: A co s tímhle?

ON: Dal jsem výpověď, pochopitelně. A na nový byt zálohu. Je fuč. Ale co. Takhle je to lepší, rozhodně lepší. *(Pauza)* Jenom jak já teď odůvodním svoji absenci? Nechodím do práce už dvacet dní. Co já jim řeknu?

ONA: V nejhorsím případě si to vezmeš z dovolené.

ON *(vybuchne)*: Jo! Z dovolené. Ty jsi dobrá. Z dovolené! Celý rok táhnu v úctárně jako vůl a pak prosedím dovolenou u tvój postele. A zbytečně. Nežleď k tomu, že jsem si už zadal na červenec pokoj. V Excelsioru, jako obvykle. Jednolůžkový, to dá rozum... Ale na tom nezáleží. Hlavně, že... Jo! Budou mi v kanceláři věřit, žeš byla tak vážně nemocná?

ONA: Předložíš jim lékařské vysvědčení.

ON: To víš. Vysvědčení! Strčte si to ležstro za klobouk, řekl by mi přednosta. Ale já s ním promluví. Vezmu si ty tři týdny jako neplacené volno. — Neplacené! Zrovna teď.

ONA: Já vím, že tě to stálo, ale jak se vrátím do práce, všechno ti vynahradím...

ON: Pochybují.

ONA: Proč? V práci na mne čekají s otevřenou náručí. Za mne by hned tak rychle náhradu nenašli...

ON: Už našli. A jsou prý s ní velmi spokojeni.

ONA: Jak to?

ON: Jak to, jak to! Nikdo nejsme nepostradatelný, že ano? Nebylo to snadné, ale nakonec jsem si vymyslel, že budeš stonat ještě dva tři roky a to rozhodlo. Přesvědčil jsem je, že jim nezbyvá nic jiného, než aby ti dali výpověď. Tak jsem zachránil aspoň odstupné. V případě, že bys — nedej pámbu — že ano... tak mi nedali ani líru. Nemáš potuchy, jak mi ty peníze přišly vhod.

ONA *(se rozčiluje)*: Ale jak mne mohli jen tak propustit po tolika letech?

ON: Nerozčiluj se, drahoušku. Záleží už na tom? Hlavní je zdraví. Jo, abych nezapomněl, musím hned zavolat sestře, aby vrátila tvůj kožík.

ONA *(nechápe)*: Tvoje sestra má můj kožík?!

ON: Co se tak divíš, prosím tě? Kožík jsi jí přece odkázala v poslední vůli. Vázlo na něm ještě sedm splátek, tak jsem jí ho dal a ona řekla, že si to doplatí. Byl jsem rád, že jsem se těch splátek zbavil... při všech těch starostech... To bylo přece štvání. Mám nervy úplně pryč. Těch bezesných nocí, co jsem probděl u tvých nohou... s myšlenkou, že tě ztratím... Nevíš, co mne to stálo, než jsem si na tu hroznou ztrátu poněkud zvykl... a teď, když jsem se s ní jakžtakž smířil... Ale takhle je to lepší. Je to lepší! *(Krátká pauza)*

ONA: Na co myslíš?

ON: Na ten balík telegramů, které jsem ráno rozeslal. Štěstí, že mám seznam, hned pošlu nové telegramy a je to. Doufám, že ti není zas huř?

ONA: Ne, líp.

ON: Hlava už tě taky nebolí?

ONA: Vůbec ne.

ON: To jsou dneska doktoři!

ONA: Třeba se zmýlil v diagnóze...

ON: Dovo! Pozval jsem k tobě tři universitní profesory a profesori se přece nemýlí. *(Znovu pochybovačně)* Poslechni, nemluvíš ty nakonec z deliria?

ONA: Jakživa jsem neměla hlavu tak jasnou jako právě teď.

ON: Ale rozmarná jsi, jen co je pravda. Vždycky jsi byla rozmarná. A umíněná.

ONA: Já?!

ON: Nerozumíš si. Ztělesněný rozpor. Lékaři řeknou, že je s ní konec, já se vleču do páteho patra s kyslíkovou bombou — do zdviže mě nechtěl domovník pustit, abych nestrhl výtah — takových peněz to všechno stojí a... ono se jí najednou uleví! Já vím, co to je: stůněš už moc dlouho, zvykla sis na to a teď už ani nerozpoznáš, kdy je ti dobře a kdy špatně. Tak je to!

ONA: Ty mně nevěříš?

ON: O to nejde, jestli ti věřím nebo nevěřím. Chci mít prostě jistotu, že ti zas

nebude za chvíli hůř. Já jsem, holka, státní zaměstnanec, já si nemůžu dovolit pohrůžkovat manželku dvakrát do roka. ONA (*vypočítává ve snaze přesvědčit ho*): Horečka není...

ON: Možná, že se ti vrazila dovnitř.

ONA: Ruka se mi netřese... nepotím, se...

ON: Z toho bych se na tvém místě moc neradoval. Třeba už tělo není schopno vůbec žádných reakcí...

ONA: A to zase ne! Začínám mít hlad, hýbám rukama, nohama, mohu se i posadit... mluvím, myslím...

ON (*bezradně*): Tjo!...

ONA: Tváříš se, jakoby tě to mrzelo...

ON: Co to, prosím tě, povídáš? Říkám ti: Chci mít jistotu, abych neprovedl zase nějakou hloupost... Víš co? Uděláme poslední pokus. Lehni si... pohodlně se natáhni... zavři oči a říkej si nahlas, že ti je zle.

ONA: Proč, prosím tě?

ON: Abych se zbavil nejistoty. Buď tak hodná. Pro můj klid... pro naši lásku...

ONA (*poslechne a mechanicky odříkává*): Je mi zle — je mi zle — je mi zle...

ON: Nahlas!

ONA (*hlasitěji a hlasitěji*): Je mi zle! Je mi zle! Je mi zle!!! Je mi (*Přeruší se, vzpurně*) Houby s vocem! Mně je báječně!

ON (*ochotně*): Prosím, prosím, nemám námitek...

ONA: A přitom si myslíš: Říká to jenom, aby mě našťavala...

ON: Našťavala? Mě, miláčku? Já mám z toho větší radost než ty sama. Byli jsme přece vždycky tak šťastní... Kde bych našel druhou takovou? Skvělá manželka, výtečná kuchařka, šetrná hospodyně... Mám radost, ano, mám, ale bojím se ji projevít, dokud...

ONA (*má nápad*): Tak abys viděl, že je mi opravdu dobře — já... vstanu.

ON (*vyskakuje*): Ne! Proboha, to ne! Ne-dělej to! Seběmenší fyzická námaha ti může být osudná!

ONA: A stejně vstanu! Ať máš jistotu.

ON: Ne, prosím tě... Vždyť se neudržíš ani na nohou...

ONA: Já ti ukážu, jestli se udržím na nohou nebo ne. Podej mi župan!

ON (*podává jí župan*): Dej pozor, proboha!

ONA (*odstrkuje jeho pomocnou ruku*): A nepomáhej mi!

ON (*když se jí podařilo vstát*): Tak už jsem tě viděl, věřím, že ti je líp, ale teď si zase pěkně hajni. Lékař to řekl jasně: nesmí udělat ani krok.

ONA: Tak ty mně stále nevěříš? (*Začne chodit krůček za krůčkem*)

ON (*pomaloučku počítá*): Ráz-dva... ráz-dva... levá... pravá... (*Zrychluje*) Ráz-dva, ráz-dva a levá, levá!

ONA (*se zastaví*): Co tomu říkáš?

ON: Máám radost, no. Ale teď už doopravdy dost. Vidím, že toho máš ažaž. Pěkně tě to sebralo. A ne aby tě napadlo dělat předklon. Ty jsi všeho schopná... sotva ti otrne. Na to není ani pomyšlení. A ještě dlouho nebude.

ONA (*bojovně*): Že ne?! (*Začíná dělat předklony*) Tak se podívej!

ON (*počítá*): Rááz a dva... ráááz a... dva. Výborně! Pohov.

ONA: A zrovna ne! Řekni, co mám ještě udělat.

ON: Jsem sice proti tomu, ale když jinak nedáš... Projdi se k oknu... (*Ona jde. Z počátku zvolna, později rázněji a rychleji*) Ráz-dva... levá... levá... a ráz-dva-ráz-dva-ráz-dva-ráz-dva! Čelěéém — vzad! Pochodem po-chod! A raz-dva, raz-dva-poklusem po... klus! Razdva-razdvarazdvarazdva...

(*Ona klusá dvakrát, třikrát dokola, až doklusá k lůžku, kde se zhroutí. On přibíhá, sklání se nad ní jako z počátku, starostlivě*) Drahoušku?... Drahoušku, slyšíš mne?... (*Žádná odpověď. Muž se napřímí, smutně*) A to mě chtěla, chudinka, přesvědčit, že je úplně zdráva. Málem jsem jí to uvěřil... A to jsme spolu žili, prosím, dvacet let!... (*Téměř plačky*) Dvacet let, pět měsíců a dvacet sedm šťastných dní... (*Vytáhne svůj barevný kapesník a hlasitě se vysmrká*)

Opona

Přeložil Jan Makarius

[Z repertoáru Big-beat OLYMPIC; zpívá Yvonna Přenosilová)

... Z PRÁCE

Nedokážeš-li číst mladé poety,
nemusíš být analfabet právě ty.

Jaroslav

PROČ SE BRYNYCH NESTAL

POVÍDKU JOSEFA ŠKVORECKÉHO PRO JEVIŠTĚ
PŘEPSAL
RADEK HLAVSA

VYPRAVĚČKA:

Stalo se to dávno, před lety. Ale zase ne tak příliš dávno, ani před mnoha lety. Historie, venkoncem, je pojem relativní — jako stáří samo.

BRYNYCH:

Raději bych s tebou po Petříně šel a o své lásce bych ti vyprávěl. Abys však mohla klidně, jasně žít, já s puškou v ruce střežím zde tvůj klid.

VYPRAVĚČKA:

To oznamoval voják, jehož sýrový obličej prozrazoval, že kromě prvních šesti neděl základního vojenského výcviku pušku v ruce asi nedržel a klid své milé bránil patrně spisováním denního hlášení v písmárně prvního pěšího pluku.

BRYNYCH:

Jsou sladší dívčí polibky než prach, jenž kolem děla čpí. Však svět je rozdělen, má milá, víš? Nepřítel bdl

VYPRAVĚČKA:

Vojáci a důstojníci, kteří naplňovali sál divizního kina, poslouchali jednak s křesťanskou trpělivostí, jednak zachovávající vojenskou kázeň. V zadní řadě jakýsi vyčerpaný příslušník bojových chemických látek usnul a spadl pod židli. — O něco později seděli všichni poctění kolem dlouhého stolu v malém sále na velitelství divize.

1. DŮSTOJNÍK:

A tak, soudruzi, vyznamenali se v letošní soutěži obzvláště dělostřelci, a to jak počtem odměněných básníků, tak také počtem účastníků sekce poezie vůbec.

BRYNYCH:

U — RÁÁÁ!!!

POROTKYNĚ:

Úroveň soutěže, soudruzi, mne překvapila. Opravdu jsem nečekala, že se tu objeví tolik mladých talentů.

VYPRAVĚČKA:

Prohlásila profesionální umělkyně, která se svým kolegou ze souboru VEN (německy „AUS“) zasedá v porotě.

1. DŮSTOJNÍK:

A čeho jste si, soudruhu mistře a soudružko mistryně, cenili na soutěži nejvíce?

MISTR:

Nejvíce? Ducha soutěže, soudruzi. Toho, jak krásný a radostný obraz nám o duchu naší vojenské mládeže tato soutěž dala.

2. DŮSTOJNÍK:

To máte pravdu, soudruhu. Já to pozoruji i u nás na útvaru; jak tak nějak rok od roku k nám přicházejí soudruzi tak nějak lepší, tak nějak už noví lidé — prostě — práce je pořád tak nějak radostnější.

MISTR:

Ano, ano. Tos řekl správně, soudruhu. Práce je radostnější u vás i u nás.

1. DŮSTOJNÍK:

Myslím, že mohu jménem všech přítomných vyjádřit, jak nás hluboce těší vaše hrdá slova chvály. I my máme radost, že naše armáda nám vychovává takové krásné, hrdé lidi. Ale snad by teď soudruzi účastníci soutěže, snad by se teď chtěli mistra zeptat na svoje práce. A snad by jim mistr jejich práce blíže osvětlil a a zhodnotil — ocenil?

MISTR:

Jistěže ano, samozřejmě, soudruzi. Proto jsem dnes tady, soudruzi. Jistě, soudruzi, že vaše práce má i své chyby. Například tyhle verše:

BRYNYCH:

Vy kufry vojenské, majáčky naděje. Tvářemi žen a měst vojáci zdobí je.

MISTR:

To, nezlob se, soudruhu — ale to nejsou dobré verše. Vy kufry vojenské — ano — námět je zajímavý, nový. Ale majáčky na-

VOJENSKÝM BÁSNÍKEM

děje! Soudruhu, to je přece klišé. Otřelé schéma. Jaké naděje? A na co naděje? Cítíš přeci, soudruhu, jak je ten obraz nepůvodní, nekonkrétní, nerealistický. To úplně kazí tvůj verš, soudruhu. Už se od našich klasiků. Od Jana Nerudy, od Karla Jaromíra Erbena, od Stanislava — soudruhu — Kostky Neumanna, od Jaroslava Haška.

2. DŮSTOJNÍK:

Dovolíte, soudruhu?

MISTR:

Prosím!

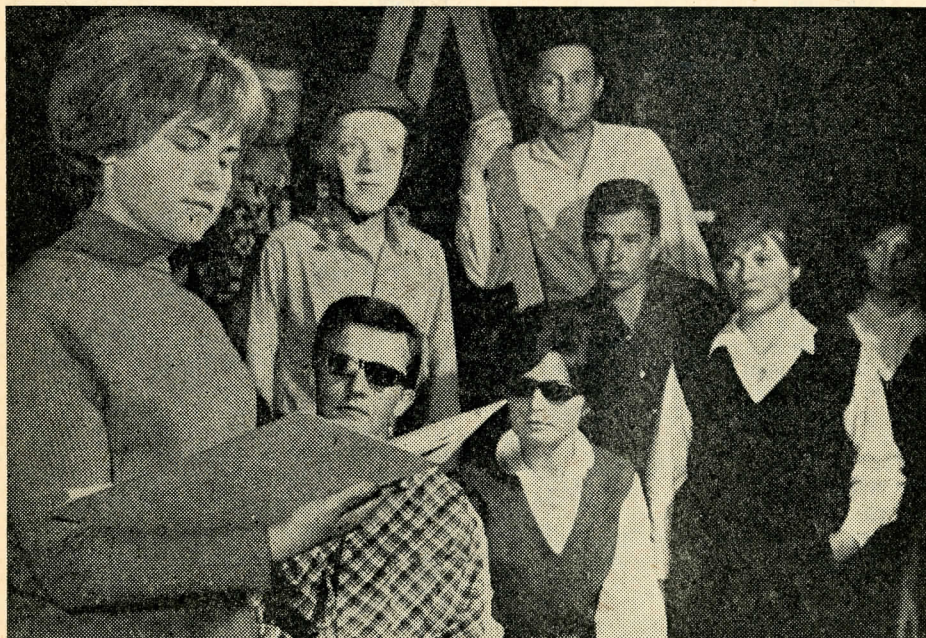
2. DŮSTOJNÍK:

Chtěl bych doplnit tady soudruha mistra. Myslím, že na věc je třeba dívat se také politicky. Musíme si uvědomit, soudruhu, musíme si uvědomit, že takovou báseň dostane do ruky mnoho soudruhů, prav-

da, a ta báseň na ně bude působit. I slovo je zbraň, soudruhu. A my, pracovníci v masové práci, musíme taktně dbát na to, aby to byla dobrá zbraň, užitečná zbraň, dobře ošetřovaná zbraň. Správně řekl — tady soudruh, ano, správně připomněl tady soudruh, je to obraz nekonkrétní, naturalistický, idealistický. A já bych ještě doplnil tady soudruha, soudruhu, je to verš z hlediska politicko-ideového pochybený, ano, soudruhu, hluboce pochybený!

VYPRAVĚČKA:

Trpící autor a recitátor se jmenoval desátník Josef Brynych a básně nikdy v životě nepsal. Výplod ducha o vojenských kufrech ho napadl jedné noci na strážnici, když nemohl usnout a k divokosti znužený čtyřhodinovou pauzou mezi dvěma stojkami přečetl „Verše psané za po-

Pořad Taky vám bilo osmnáct? získal hlavní cenu Celarmádního festivalu malých forem ve Sliachi

chodu“, podepsané jménem poručík Jan Vrcholák.

BRYNYCH:

Veselý nápěv dravě vzlétá
a padá břinknův o nebe.
Jde a zpívá si naše četa.
Zpívám a myslím na tebe.

VYPRAVĚČKA:

Desátník Brynych se mimovolně pokusil představit si, jak veselý nápěv pěší čty břinká o nebe. Představil si něco, co letí a břinká o jakousi pevnou a elastickou hmotu a pak to padá. Pak si představil jejich četů a kdy naposled zpívala. To bylo dávno. Vrátil se opět k rýmu a zjistil, že k rýmu „vzlétá — četa“ by bylo možno připojit rým „teta“. To ho zaujalo. Počal hledat vhodný verš, až ho našel. Báseň poručíka Jana Vrcholáka ve vylepšení desátníka Brynych zněla takto:

BRYNYCH:

Veselý nápěv k nebi vzlétá
a padá břinknův o nebe.
Jde a zpívá si naše četa,
zpívám a myslím na tebe.
Ale hlídá tě tvoje teta.

VYPRAVĚČKA:

Desátníkova fantazie, která se tímto tvůrčím výkonem probudila, začala pracovat dál.

BRYNYCH:

Šedivá nuda k nebi vzlétá
a padá rovnou na tebe.
Na všechno sere naše četa,
zpívám a myslím na tebe.
Ale hlídá tě tvoje teta.
Taková otrava není ani u
pétépé.

VYPRAVĚČKA:

Byl tím zcela pobaven. Zjistil, že psaní básní je docela dobrá zábava. Vytáhl ušpiněný kapesní kalendář a začal přemýšlet, o čem psát. A teď tu seděl a lampasáci ho odkrejšovali. Desátník Brynych začal dostávat strach, aby mu účast v soutěži nakonec nepoškodila kádrový posudek.

MISTR:

Nu, ale jinak, soudruhu, tvá básnička není špatná.

POROTKYŇĚ :

To konečně vidíš z toho, že dostala čestné uznání.

ROTNÝ:

Já sám se při své politické práci u útvaru, kde je politickým pracovníkem poručík Prouza, shledávám s tímto zjevem a považuji ho za zjev nezdравý. Soudruzi si lépe do kufru obrázky děvčat, a to by ještě nebylo tak zlé, ale lépe si tam i obrázky, které už vůbec do vojenského kufru nepatří. Já nechci tady před soudružkou přímo říkat co, ale...

1. DŮSTOJNÍK:

Víme, víme, nahý ženský. To se na vojně dělalo už za mě, když jsem si v šestaosmdesátém odbejval prezenční službu u sedmasedmdesátého dragounského.

ROTNÝ:

Soudruh major, dovolte mi poznámku.

1. DŮSTOJNÍK:

Prosím, prosím, soudruh rotný, jsme tu pod diskusí.

ROTNÝ:

Když už tady diskutujeme politický dopad oceněných prací, dovolte mi, abych upozornil na jednu věc.

1. DŮSTOJNÍK:

Prosím, soudruhu.

ROTNÝ:

Tady soudruhu desátníkovi bylo naprosto správně a oprávněně vytýkáno, že politický dopad jeho veršů je jiný, než pravděpodobně jistě ve svém nepochybně snad upřímném záměru předpokládal. A já bych chtěl upozornit zvláště na závěr jeho básně, soudruzi.

VYPRAVĚČKA:

Udělal novou řečnickou pauzu, přemýšlivě spočinul zrakem na stropě, zdobeném nedávno četařem Remundou monumentální malbou růžolicích vojinů, objímajících se s růžolicími horníky, hutníky, zemědělci a pracujícími inteligenty, které znázorňoval bílý plášť a brýle. Vojnu v tankistické kukle tam podávala růžolící, ale nikým neobjímaná dívka chléb a sůl. Celý ten výjev z jakéhosi obláčku spokojeně pozoroval generál Čepička.

ROTNÝ:

Myslím, že základním tónem té básně je jakýsi smutek. A to smutek neoprávněný, smutek neodpovídající poměru našeho vojáka k vojenské službě, ani jeho poměru k soukromému životu. Zkrátka smutek, který nemá být a který není součástí psychologické výzbroje našich jednotek.

MISTR:

Ano, ano. Já to také říkám, jenom ne smutek.

2. DŮSTOJNÍK:

U mé tankové jednotky, kde je kuchařem poddůstojník Lebeda, jsou soudruzi veselí a nemají také proč být smutní.

VYPRAVEČKA:

Desátník Brynych přestal mezitím hrůzou vnímat své okolí a tak neměl nic z debaty, která se vlekla do nekonečna. Když konečně skončila, zjistili, že desátník Brynych nenalézá se již mezi nimi. Nalé-

zal se ve vlaku jedoucím do jeho posádky, kde je milenkou velitele četařka Babinčáková, a zabýval se v duchu komponováním závazku, že po skončení vojenské základní služby nastoupí jako dobrovolný brigádník do kamenouhelných dolů.

BRYNYCH:

Na Kladno6666!!!

(Z pořadu Taky vám bilo osmnáct?, který získal hlavní cenu na Celoarmádním festivalu AST ve Sliachi)

... Z ROHÁČE

Autor, ktorý sa orientuje na tzv. priemerného čitateľa, celkom určite na to doplatí: za tú dobu, čo sedel a písal, čitateľ mu vyrástol.

Iľja Erenburg

V živote ľahšie nájdeš dobrovoľného prokurátora ako úradného obhájcu.

W. Brudziński

KRÁĽ A SATIRIK

— Nepoznám lepšej zbrane, ako je satira — povedal satirik. — Je ostrá, čím kratšia, tým účinnejšia, a jej úder, umne vedený, porazí zlo.

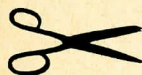
— Poznám lepšiu zbraň — povedal kráľ. — Tiež ostrú, tiež krátku a jej úder, umne vedený, porazí všetko.

— Neverím! — vyhlásil satirik.

— Len sa obzri — ukázal kráľ na druhú stranu.

Kým sa satirik otočil späť, kráľov kat vytasil krátky, ostrý meč.

Vlado Hlaváček

... Z PLAMENE

ZKRATKY

Podstatou zkratky je snaha říci pravdu dřív, než nám vezmou slovo.

Odsuzoval pozici síly, ale skláněl se před silou pozice.

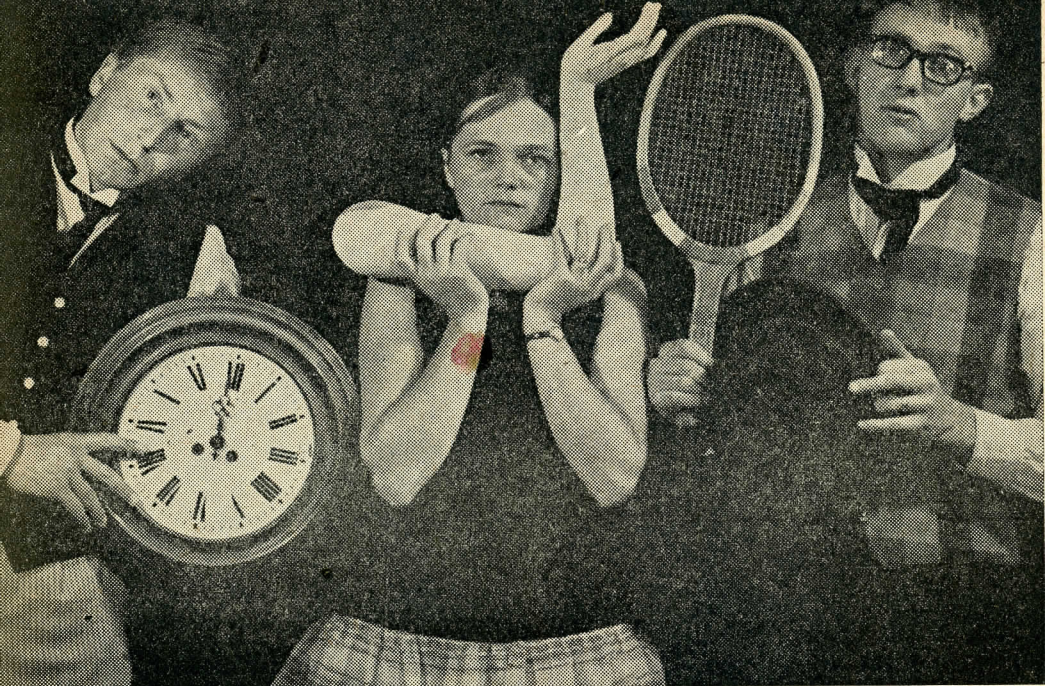
Z tisku jsme vyhnali kachnu, ale usadil se nám tam pštros.

Sebekritika je forma samoobsluhy, která se u nás neujala.

Nedávejte za nikoho ruku do ohně. Posudkový lékař vám to neuzná.

Jan Maška

Hlavní cenu Celoarmádního festivalu souborů malých jevištních forem ve Sliatci a uznání za vynikající syntetický jevištní projev na ústřední přehlídce STMP v Písku získal liberecký soubor s pořadem Encyklopedické heslo XX. století. Snímky L. Postupy jsou i na str. 24 a na 1., 2. a 4. str. obálky

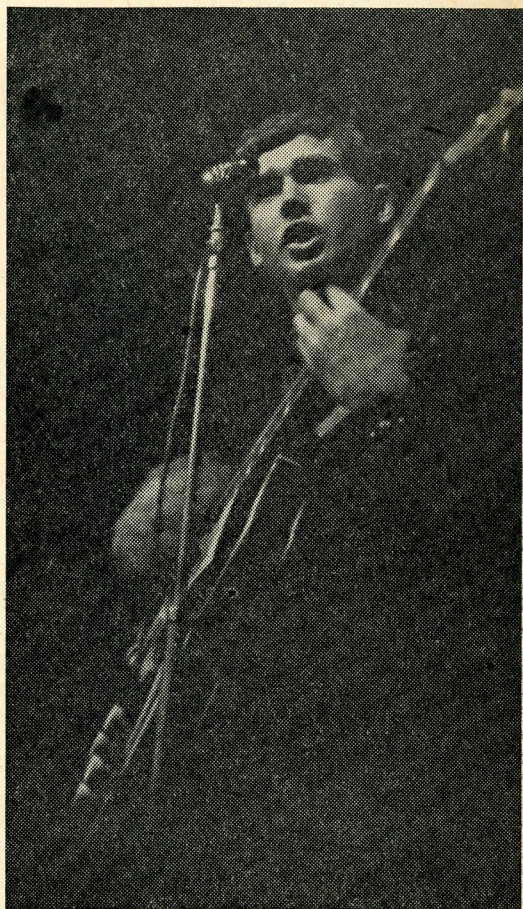

Jan Tůma

Blues na dlouhou cestu

To musí spadnout hvězda
aby se ozvaly kroky
aby se ozvala muzika
utek mi rytmus blues
Už blues na dlouhou cestu
z fialových větví padá
do smutných černobílých kláves
mých opilých stop
je to mé blues
ještě mi zbývá kus cesty
jdu pustou ulicí
kde je mé blues
ještě mě poplete
a půjdu někam s ním
kde je mé blues

Za prvním rohem jsou noty
do trávy přší tu
čas nechce stát
synkopy ťuká děšť
já tenhle rytmus znám je to mé blues
To musí spadnout hvězda
a dotknout se srdce rytmem
aby ta muzika mluvila
řečí člověka
blues
V konečcích prstů mám závrat
a opilé srdce
zní velikou láskou
překládám do slov
blues na dlouhou pouť
na dlouhou cestu
blues

Olomoucká Skumafka uvádí pořad Mám
právo pít blues

Modlitby v jazzu

Jazz
filtrovaný přes kouřovou clonu z cigaret
dušený v dusítkách
a v kávových a koňakových výparech
přesýpaný přes hustá síťka ušních bubínků
probleskuje až do konečků nehtů
a tam se opět převtělí v bubnování
na mramorovém stolku kavárny

zhudebněná elektřina indukovaná v pistonech
transformovaná v bicích nástrojích
na stejnosměrný proud spalující jen mladá těla
již cítím tvoje do křeče strahající brnění
a nějaký šarlatán by mohl říci že jsou to náznaky
novověké epidemie tance svatého Víta
při které by postižený nejraději shodil kůži
pak maso a nakonec kosti

teoretik by soudil že trumpety pronásledují
ze saxofonů jako z kin se rojící zástupy synkop
honí je přes patero zábradlí notových linek
až do nejvyšších poloh kam to nedotáhne ani vitr
při nejlepší zimní a severní snaze
pak celé rodiny triol sfárají do hlubin basy
kde bloudí nazdařbůh a náhodou potkají medvěda
jenž se tam schoval před palbou z klarinetů
a tak utíkají spolu cestou necestou
houslovým klíčem otevírají si dvířka
vedoucí k improvizované svobodě
ale nakonec schytání do jediného souzvuku
umírají sborovým výkřikem

ne není to epidemie ani honička
je to dvěstěletá tragédie černochů
zhuštěná do několika minut
jako je vtěsnán celý vývoj lidstva
do devíti těžkých měsíců matky
je to ještě stále znějící echo zavytí mučených
jež se odrážela od úst k ústům
a letěla po Americe jako štafeta zoufalství
v té hudbě se třese sám Strach
před bílou rukou prodlouženou o bič
v té hudbě rve si vlasy tlustá chůva
nad černým luskem vyrostlým na stromě za noc
ta hudba je koncentrovanou modlitbou
napuchlých černých rtů
a blátem pocákaných duší

P. F., kabaret pro štěstí — tak se jmenuje nový pořad ostravského Divadélka Pod okapem

Lví povaha

Břetislav Marek

Na nádvoří našich kasáren je lev. První jej uviděl dozorčí útvaru, protože vidí všechno. Naskočila mu husí kůže, gaze-lím skokem vběhl do kanceláře a roze-
chvěl membránu telefonu.

„Je tu lev!“

„Tak s ním něco udělejte, já tu ne-jsem.“ Odpověděl velitel útvaru a sluchát-ko oněmělo. Dozorčí útvaru přehlédl kan-celář, povzbudivě pohlédl na svého po-mocníka.

„Soudruhu poručíku, na dvoře kasáren je lev, běžte se ho zeptat, co tu chce!“

„Provedu!“ Řekl chrabře poručík, ode-šel na návštěvní místnost, kde se zamkl a ke dveřím přistrčil stůl.

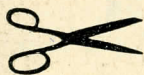
Vojín Liška nikdy nemluvil na schůzích,

nikdy nežádal o mimořádnou dovolenou, i veliteli družstva odpovídal pouze „pro-vedu“ a lva dosud vídal jen na fotogra-fiích. Takový to byl dobrý voják.

Na nádvoří byli v daném okamžiku jen oni dva. Vojín Liška si čistil boty a lev k němu zamířil a bylo jasné, že jde k němu. Člověk denně lva ve skutečnosti nevidí, proto si jej voják Liška řádně pro-hlédl a když viděl, že je to opravdu lev, položil kartáč a v pozoru se představil. „Vojín Liška!“

Lev se usmál čistě lvím úsměvem, po-znal, že voják Liška má lví povahu již v ranném věku a tak mu lvovsky potřásl pravíci. Potom šel sežrat velitele útvaru.

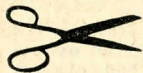
Takoví jsou lvi.

... Z MLADÉHO SVĚTA

— Včera jsme měli báječný úspěch — jakmile spadla opona, ozval se ohromný po-tlesk.

— To musíte mít opravdu nějakou pěknou oponu.

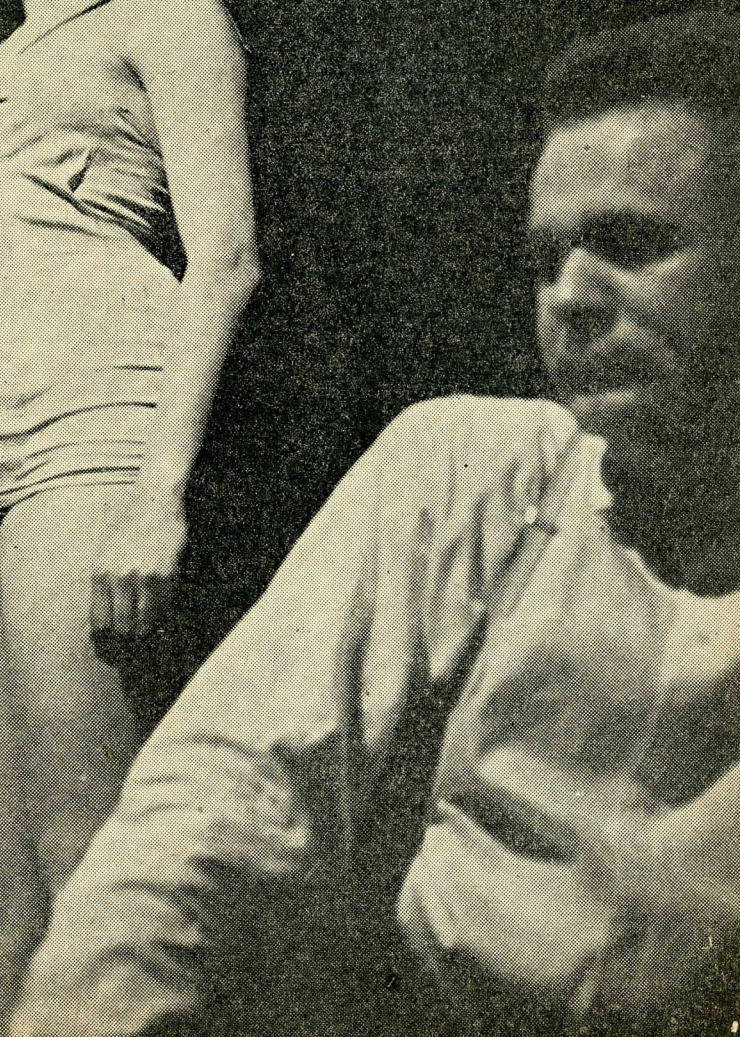
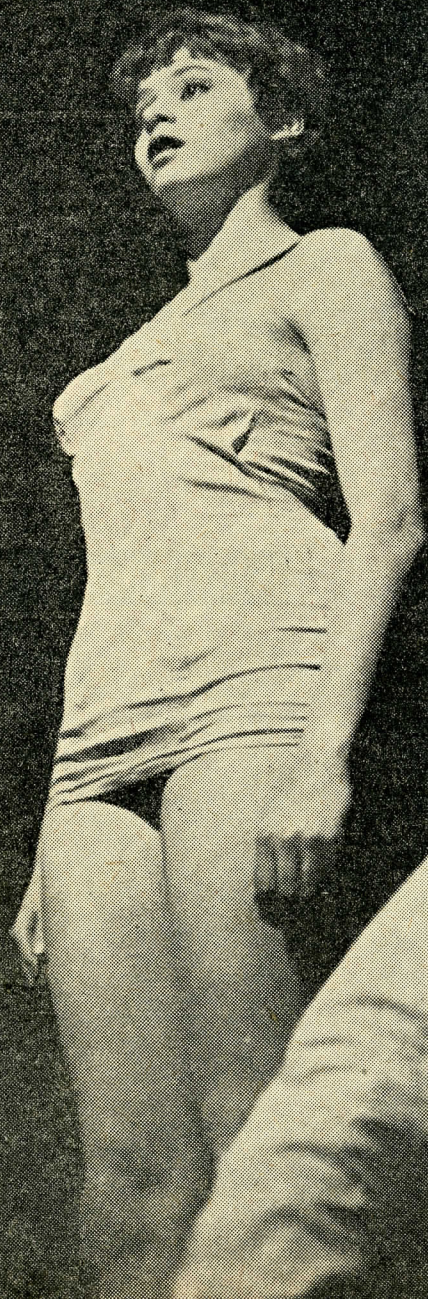

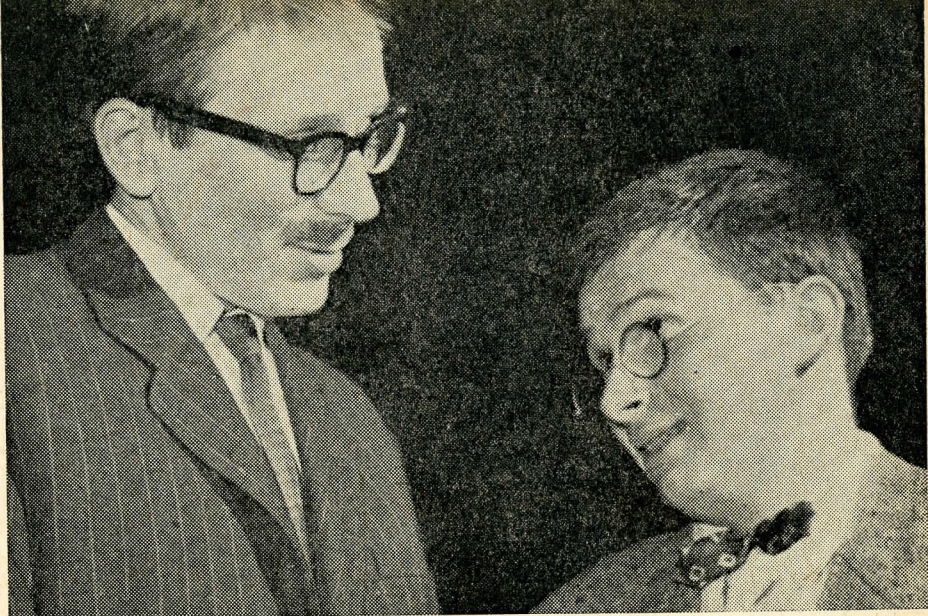
... ZE ZEMĚDĚLSKÝCH NOVIN

Stále nás kritizují tři druhy lidí: ti, co dělají totéž, ti, co to dělají jinak, a ti, co nedělají nic.

Komu prý dá pánbůh úřad, tomu dá i rozum. Jenže mu to má dát současně.

I šaškovy rolníčky mohou bít na poplach.

Soubor VOJ Ruzyně získal s kabaretem M. Šimka Nečekejte twíst cenu na Celoarmádním festivalu ve Sliaci a uznání za účast na VII. Šrámkově Písku

Doporučujeme

Bertolt Brecht: Hovory na útěku

V dnešním čísle Repertoáru jsme přinesli snímky Jiřího Červeného a Jiřího Pražáka z festivalu amatérských divadélek a divadel poezie, který se konal ve dnech 17.—25. května v pražském Divadle Na zábradlí. Chcete-li se dočíst o jeho průběhu, objednejte si srpnové číslo našeho druhého časopisu Amatérská scéna.

V témže čísle Amatérské scény se dočtete mj. o letošním Šrámkově Písku, který byl uskutečněn jako ústřední přehlídka STMP v oboru malých jevištních forem a o celoarmádní přehlídce souborů malých jevištních forem, která se konala ve Sliaci.

Oba naše časopisy můžete si objednat korespondenčním lístkem přímo v naší redakci, Praha 1, Vinohradská 3.

repertoár malé scény

Ročník II, červenec 1964 — Vydává ministerstvo školství a kultury v nakladatelství Orbis, n. p., Praha 2, Vinohradská 46 — Redakce: Jiří Beneš (vedoucí redaktor), Pavel Bošek, Jaroslav Vedral — Redakční kruh: Jiří Bílý, Lubomír Dorůžka, Pavel Flála, Vladimír Fux, Miloš Hercík, Jiří Chlábec, Vladimír Justl, Miroslav Kovářík, Vladislav Stanovský, Josef Škvorecký, Ivan Verner, Jan Votruba, Ivan Vyskočil — Grafická úprava Miloslav Fulín — Adresa redakce: Praha 1, Vinohradská 3; telefon 221054 — Tiskne Knihitisk, n. p., provozovna 2, Praha 2, Slezská 13 — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, informace o předplatném podává a objednávky přijímá každá pošta i doručovatel; objednávky do zahraničí vyřizuje PNS, ústřední expedice tisku, odd. vývozu tisku, Praha 1, Jindřišská ul. 14 — Vychází jednou měsíčně, cena jednotlivého výtisku 2,50 Kčs. Toto číslo mělo redakční uzávěrku 18. června. F-12*41580

© Nakladatelství Orbis, n. p., 1964

KDYBYCH BYLA ANDĚLEM

[Z pořadu Recital 1964 divadla Semafor]

Hudba: J. Bažant / Text: J. Štaidl

Medium Foxtrot

The musical score is written for a medium foxtrot in B-flat major, 4/4 time. It consists of ten staves of music with lyrics in Czech. The lyrics are: "Jděte sa-dem o-pa-tr-ně, v kočá-ru tam klímá mr-ně a teď mu natom tichu zá-le-ží, zdá se mu tam jeho první sen. Po špič-kách to pane zkuste, sen má křehký, ač je tlusté, však o to tady vůbec ne-bě-ží. Procitne a zkazíte mu den. Kdybych byla an-dělem a měla sí-lu, přelétla bych svámi honem sad i kdyby měl vý-mě-ru půl světadí-lu, aby to dí-tě mohlo spát. Jděte sa-dem jak se sluší na člo-vě-ka s jemnou du-ší, která vám dozajista ná-le-ží. A když ne, tak místo sadem, jděte zpátky a pak zadem, berte o-hled na to děcko, pro které je spánek všechno, co mu život jak se říká může ještě mimo mlíka dát..." The score includes various chords such as A^b, E^b+, A^b, F7, B^bmi7, E^b7, A^b, B^b7, E^b7, A^bma7, F7, B^bmi7, E^b7, A^b, C7, Fmi, B^b7, E^b7, A^b, F7, B^bmi7, E^b7, A^b, B^bmi7, E^b7, B^bmi7, E^b7, B^bmi7, E^b7, B^bmi7, E^b7, and A^b.

Jděte sa-dem o-pa-tr-ně, v kočá-ru tam klímá mr-ně
a teď mu natom tichu zá-le-ží, zdá se mu tam jeho první sen. Po špič-
kách to pane zkuste, sen má křehký, ač je tlusté, však o to tady vůbec
ne-bě-ží. Procitne a zkazíte mu den. Kdybych byla an-dělem
a měla sí-lu, přelétla bych svámi honem sad i kdyby měl vý-mě-ru
půl světadí-lu, aby to dí-tě mohlo spát. Jděte sa-dem jak se
sluší na člo-vě-ka s jemnou du-ší, která vám dozajista ná-le-ží.
A když ne, tak místo sadem, jděte zpátky a pak zadem, berte o-hled na to děcko,
pro které je spánek všechno, co mu život jak se říká může ještě mimo mlíka dát...

© Panton, Praha—Bratislava 1964

Právo k provozování v časopise uveřejněných textů zadává jediné Čs. divadelní a literární
jednatelství (Dilia), Praha 2 — Nové Město, Vyšehradská 28; autorská práva autorů hudeb-
ních skladeb chrání Ochranný svaz autorský (OSA), Praha 6 — Bubeneč, Čs. armády 20

